

Plan poslovanja

**JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo
za period 2022. – 2024. godina**

Sarajevo; februar/veljača 2022.

PLAN POSLOVANJA

JAVNOG PREDUZEĆA CESTE FEDERACIJE BIH D.O.O. SARAJEVO ZA PERIOD 2022. – 2024. GODINA

Karta postojeće mreže magistralnih cesta Federacije Bosne i Hercegovine

Sadržaj

Uvod	4
Metodološki osnov za izradu plana	6
Ciljevi i zadaci.....	6
Osnovne prepostavke za ostvarenje plana.....	7
Magistralne ceste FBiH	8
Kategorizacija javnih cesta u FBiH.....	9
Stanje kolovoza magistralnih cesta FBiH.....	10
A PLAN PRILIVA SREDSTAVA – JAVNI PRIHODI.....	13
B JAVNI RASHODI	16
1. Troškovi poslovanja	17
2. Služba pomoći i informacija „SPI“	17
3. Redovno održavanje	18
3.1. Postojeća podjela mreže magistralnih cesta u F BiH na ugovorne grupe.....	20
3.2. Naredni koraci i mjere za poboljšanje	22
4. Ostali rashodi.....	23
5. Kamate i kursne razlike.....	23
AMORTIZACIJA	25
C. INVESTICIJE.....	26
1. Nabavka stalnih sredstava	27
2. Zajednički projekti sa međunarodnim finansijskim institucijama.....	27
Program „Modernizacija cesta u F BiH“	27
3. Projekti JP Ceste F BiH.....	29
3.1. Projekti rekonstrukcije i izgradnje	29
3.2. Rasvjeta i semaforizacija raskrsnica i tunela.....	30
3.3. Poboljšanje sigurnosti prometa	30
3.4. Vanredno održavanje.....	31
3.4.1. Sanacija i rekonstrukcija cestovnih objekata	31
3.4.2. Sanacija oštećenih asfaltnih kolovoza	33
3.4.3. Sanacija klizišta, odrona slijeganja kosina i zasjeka.....	33
4. Eksproprijacija i ostale aktivnosti vezane za eksproprijaciju.....	34
5. Projekti finansirani iz sredstava Budžeta F BiH.....	34
IZVORI FINANSIRANJA I RASPOREĐENA SREDSTVA.....	35
D. PRAVNI I KADROVSKI POSLOVI.....	36
E. ODJEL ZA JAVNE NABAVKE	36
F. ANALIZA RIZIKA	37
G. PRIJEDLOG MJERA.....	38

Prilog:

1. Karta magistralnih cesta
2. Karta programa "Modrernizacija magistralnih cesta FBiH"
3. Karta podjele na LOT-ove održavanja magistralnih cesta

Uvod

Na osnovu Zakona o cestama u Federaciji BiH („Službene novine F BiH“ br. 6/02) kod Kantonalnog suda u Sarajevu, 2002 godine, Javno preduzeće Direkcija cesta Federacije BiH d.o.o. Sarajevo upisano je u sudski registar, kojem je data na korištenje i upravljanje magistralna cestovna infrastruktura u F BiH. Izmjenama Zakona o cestama F BiH („Službene novine F BiH“ br. 12/10, 16/12 i 66/13) i u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 8/05) promijenjen je naziv preduzeća u Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: JP Ceste F BiH)

Trogodišnji Plan poslovanja JP Ceste F BiH za period 2022.- 2024. godina sačinjen je na osnovu odredbi Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH i člana 34. Statuta JP Ceste F BiH. U skladu sa Zakonom o cestama F BiH JP Ceste F BiH odgovorno je za održavanje i zaštitu magistralne mreže u Federaciji, za regionalne ceste nadležni su kantoni, dok su lokalne ceste u nadležnosti općina u Federaciji.

U skladu sa članom 17. Zakona o cestama F BiH, predmet poslovanja JP Cesta F BiH je obavljanje sljedećih djelatnosti:

- priprema dugoročnih, srednjoročnih i godišnjih planova i programa razvoja, rekonstrukcija, obnova, izgradnja i održavanje cesta i objekata na cestama, kao i izvještaji o realizaciji tih planova i programa;
- investitorski poslovi za studije i projekte, obnovu, izgradnju, rekonstrukciju i održavanje na cestama i objektima;
- poslovi održavanja i zaštite cesta;
- predlaganje finansijskih planova i izvještaja, te poboljšanje načina prikupljanja sredstava za finansiranje cesta;
- ustupanje radova izgradnje, rekonstrukcije, obnove i održavanje cesta;
- priprema podloga za dodjelu koncesija;
- vođenje evidencije (baze podataka) cesta, objekata, saobraćajne signalizacije i opreme na cestama i katastra cestovnog zemljišnog pojasa;
- priprema potrebne dokumentacije za osiguranje i implementaciju donacija i kreditnih sredstava u skladu sa propisima i drugim aktima;
- poslovi iz imovinsko-pravne oblasti koji se odnose na zaštitu, rekonstrukciju i izgradnju cesta;
- prikupljanje podataka i obavljanje javnosti o stanju cesta i načinu odvijanja saobraćaja;
- poduzimanje potrebnih mjera za očuvanje i zaštitu okoliša,
- ostale djelatnosti sadržane u aktu o osnivanju JP Ceste F BiH.

Prema poslovnim planovima, koje odobrava Vlada F BiH, dosadašnje aktivnosti JP Ceste F BiH su bile usmjerene na održavanja postojeće cestovne infrastrukture, poboljšanje nivoa usluga i sigurnosti na magistralnim cestama u F BiH.

Pojava pandemije uzrokovana COVID-om 19 i proglašenje stanja prirodne nesreće u BIH u 2020. godini, imali su značajan utjecaj na poslovni ambijent i uvjete poslovanja privrednih subjekata kako u F BiH, tako i širem okruženju.

JP Ceste F BiH planiraju svoje aktivnosti, za sljedeći trogodišnji period, usmjeriti na:

- održavanje magistralnih cesta koje uključuje radove redovnog i zimskog održavanja cesta i objekata, a investiciona ulaganja usmjerena na aktivnosti vezane za:
- završetak ranije započetih projekata,
- eliminaciju najoštećenijih dijelova kolovoza,
- sanaciju klizišta i crnih tačaka, sistema za odvodnju,
- sanaciju cestovnih objekata i
- sanaciju cestovnih škarpi, kosina i zasjeka,
- projekte sigurnosti na magistralnim cestama (semaforizacija raskrsnica, izrada traka za lijeva skretanja),
- projekte izgradnje na magistralnim cestama,
- eksproprijaciju,
- poboljšanje građevinskih elemenata na složenim čvorištima i priključcima i
- izradu projektne dokumentacije.

U proteklom periodu okončan je Program „Rehabilitacija cesta u F BiH“ kroz koji je sanirano cca 1.120 km magistralne ceste, što je u velikom mjeri poboljšalo nivo usluge korisnicima cesta kao i standarde održavanja cesta.

Program „Modernizacija cesta u FBIH“, čija implementacija je započeta u 2018 godini, kreiran je kao prva faza serije projekata koji podržavaju dugoročni razvoj transporta u BiH. Osnovni razvojni cilj Programa je modernizacija cestovne infrastrukture (gradnja novih dionica, obilaznica oko gradova, poboljšanje elemnata ceste u postojećem koridoru, rekonstrukcija crnih tačaka i opasnih mjesta, rekonstrukcija/sanacija mostova, rekonstrukcija/sanacija tunela...) duž prioritetnih dionica na magistralnoj cestovnoj mreži i poboljšanje sigurnosti prometa, te jačanje kapaciteta za održivo upravljanje magistralnom cestovnom mrežom u F BiH. Program obuhvata kratkoročne investicije na magistralnoj cestovnoj mreži, konsultantske i nekonsultantske usluge u ukupnom iznosu 173 mil.EUR.

Rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, pribavljanje potrebnih odobrenja za građenje i nepredvidivi razvoj pandemije izazvane Corona virusom u proteklom periodu, bili su najznačajnije prepreke ostavarenju ciljeva Programa i doveli su do potrebe restrukturiranja i produženja krajnjih rokova raspolaganja kreditima koji podržavaju Program.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj i Evropska investicijska banka prihvatile su zahtjev za restrukturiranje i produženje krajnjeg roka raspolaganja sredstvima kredita i to za IBRD revidirani krajnji datum zatvaranja kredita je 30.11.2022, a za EIB revidirani krajnji rok zatvaranja kredita je 23.02.2023.

EBRD je već ranije produžio krajnji rok raspolaganja sredstvima kredita do 13.01.2024 godine, jer je I tranša kredita postala efektivna tek u 2019, a efektivnost tranše 2 kredita se očekuje u 2022, a druga tranša obuhvata izgradnju novih dionica magistralnih cesta i obilaznica oko gradova koji zahtjevaju duži period izgradnje.

Vlada F BiH je usvojila Program utroška sredstava „Kapitalni transferi javnim preduzećima – Transfer za izradnju autocesta i brzih cesta“ utvrđenih Budžetom F BiH. Programom su utvrđeni projekti za čiju implementaciju, koja je u toku, je zaduženo JP Ceste F BiH.

Metodološki osnov za izradu plana

U skladu sa odredbama člana 22. i 23. Zakona o javnim preduzećima u F BiH, utvrđena je obaveza Uprave JP Cesta F BiH izrade i praćenja realizacije trogodišnjeg plana poslovanja, te na osnovu navedenog isti sadrži sve obavezne elemente kao što su:

- predviđanje prihoda i rashoda,
- kapitalne izdatke predložene za period koji plan poslovanja obuhvata:
 - izvor finansiranja predloženih za navedene kapitalne izdatke, te druge poslovne ciljeve,
 - sve zajmove čije je uzimanje planirano u periodu koji plan poslovanja obuhvata,
 - garancije čije je davanje predloženo za osiguranje tih kredita
 - prijedlog za korištenje viška prihoda za period koji ubuhvata plan poslovanja
 - predviđene finansijske izvještaje funkcionalni i glavni budžet sa polugodišnjim analizama i budžet obrtnog kapitala. Navedeni budžeti moraju odražavati planirane aktivnosti javnog preduzeća i sa tim aktivnostima povezane prihode i rashode.

Prilikom izrade Trogodišnjeg plana poslovanja, Uprava JP Cesta F BiH se vodila slijedećim polaznim osnovama:

- Zakon o javnim preduzećima u F BiH,
- Zakon o cestama F BiH,
- Okvirna strategija prometa Bosne i Hercegovine za period 2016.-2030. godine
- Transportnom strategijom F BiH za period 2016 - 2030 godina.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku VM broj 190/16 kojom usvaja „Okvirnu strategiju prometa Bosne i Hercegovine za period 2016.-2030. godine („Službeni glasnik BiH“ br. 71/2016.) Na osnovu iste, Parlament F BiH je usvojio Transportnu strategiju F BiH sa Zaključcima za period 2016. - 2030.godina („Službene novine F BiH“; broj 22/2017.) gdje je, između ostalih aktivnosti, dat prioritet Programu „Modernizacija cesta u BiH“. Potrebe i ciljevi vezani za razvoj magistralne mreže u F BiH su sumirani na način da će kroz Program biti nadograđene i modernizovane magistralne ceste u periodu 2022.-2024. godina uz odstranjivanje uskih grla u gradskim čvoristima izgradnjom obilaznica, a u periodu od 2024.-2030 godine očekuje se realizacija i drugih strateških projekata vezanih za magistralne ceste.

Ciljevi i zadaci

Povećanje sigurnosti prometa i podizanje nivoa usluge na magistralnim cestama su strateški ciljevi JP Cesta F BiH.

Razvojem cestovne infrastrukture pospješuje se uključivanje privrede Bosne i Hercegovine u međunarodno okruženje i povezivanje na evropske prometne pravce. Osim toga, pri odabiru investicijskih projekata, cilj je i kvalitetno međusobno povezivanje regija, te razvoj lokalnih zajednica. Ceste pozitivno utječu na demografsku i privrednu sliku društva, pomažu razvoju nerazvijenih krajeva, te čine prepostavku decentralizacije društva i dostupnosti različitih sadržaja.

Razvoj cestovne mreže treba biti održiv, tako da teži povećanju sigurnosti prometa, protočnosti prometa i što višem nivou uslužnosti ceste, uz minimalan negativan utjecaj na okoliš, zdravlje i kvalitetu života stanovništva koje živi u blizini ceste.

Osnovni razvojni cilj Programa „Modernizacija cesta u F BiH“ je modernizacija cestovne infrastrukture duž prioritetnih dionica na magistralnoj cestovnoj mreži i poboljšanje sigurnosti prometa, te jačanje kapaciteta za održivo upravljanje magistralnom cestovnom mrežom u F BiH.

Po okončanju Programa, se očekuje da će izgradnjom objekata i saobraćajnica olaksati povezivanje tržišta kako na lokalnom tako i na međunarodnom nivou, omogućiti razvoj turizma države i regije, poboljšati regionalni i nacionalni privredni rast i pridonijeti privrednoj i društvenoj koheziji u regiji.

Također će se osavremeniti prekategorizirane ceste i dovesti na nivo magistralnih cesta.

Korisnici Programa su korisnici cesta na odabranim pod-projektima u cijeloj FBiH, koji će imati koristi od poboljšane povezanosti i cestovne sigurnosti. Realizacijom Programa će se doprinijeti rješavanju problema kao što su:

- nezadovoljavajući ekonomski rast BiH,
- loš poslovni ambijent,
- nekonkurentnost BiH privrede,
- minimiziranje uskih grla na cestama koje vode prema graničnim prelazima,
- nezaposlenost,
- nezadovoljavajuća sigurnost na cestama,
- negativni uticaji na okoliš i
- drugi, na koji može uticati Program.

Osnovne pretpostavke za ostvarenje plana

Osnove od čega se pošlo u trogodišnjem planu su kriteriji koji proizilaze iz Zakona o cestama F BiH, finansiranja projekata Programa „Modernizacija cesta u F BiH“ kreditnim sredstvima međunarodnih finansijskih institucija, prioriteta na osnovu Baze podataka i trenutnog stanja pojedinih dijelova magistralne infrastrukture, prioritetnim projektima u skladu sa Odlukama Vlade F BiH, a sve u cilju poboljšanja nivoa usluga i sigurnosti učesnika u prometu. Polazeći od navedenog prioritetna ulaganja se odnose na:

- održavanje magistralnih cesta, koje uključuje radove redovnog i zimskog održavanja cesta i objekata, a sve u cilju očuvanja cestovne infrastrukture i sigurnosti na magistralnim cestama;
- eliminacije najoštećenijih dijelova kolovoza, sanacije klizišta i crnih tačaka, sanacije cestovnih objekata, sanacije sistema za odvodnju i sanacije cestovnih škarpi, kosina i zasjeka;
- izgradnju i rekonstrukciju cesta i cestovnih objekata uključujući i obilaznice oko gradova, kao i prekategoriziranih dionica;
- eksproprijacije i aktivnosti vezane za eksproprijaciju;
- projekte sigurnosti na magistralnim cestama: osvjetljenje tunela, semaforizacija raskrsnica, izrada traka za lijeva skretanja, izradu prometnih projekata, izradu pješačkih staza itd..;
- izradu nove projektne dokumentacije i studija;
- vođenje i ažuriranje baze podataka i katastra cesta i cestovnih objekata;
- uplanjivanje cestovne infrastrukture.

Neophodno je spomenuti i uticaj pandemije Coronavirusa na poslovanje privrede i pravnih subjekata u BiH, gdje je prihod JP Ceste F BiH, od naknada za naftu i naftne derivate imao značajan pad tokom

2020. godine, što se odrazilo na planiranje pojedinih projekata, čija realizacija će se planirati u narednom periodu, kada finansijska sredstva budu dozvoljavala.

Magistralne ceste FBiH

Magistralne ceste, uz autoceste i brze ceste, su javne ceste koje povezuju prostor države Bosne i Hercegovine i integriraju ga u evropsku mrežu cesta. Na teritoriji Federacije BiH kategorisano je 27 magistralnih cesta ukupne dužine 2.339,759 km, na kojim je 521 most ukupne dužine 22.787 m i 59 tunela ukupne dužine 12.807 m.

Preko 96% ovih cesta je sa asfaltnim kolovozom.

Do izrade ovog plana nije završen proces prenosa nadležnosti za regionalne ceste koje je Vlada F BiH odlukama, u decembru 2021.godine, prekategorizirala u magistralne ceste:

- R-426 Dračevo- Hutovo-Ravno prekategorizirana je u M17.6, L = 42,51 km,
- R-456, Žepče-Zavidovići u M17.1, L = 12,70 km,
- R-467, Zavidovići-Vozuća-Ribnica u M17.1, L = 29,40 km,
- R-469, Ribnica-Banovići-Živinice-Dubrave-Međaš u M17.1, L = 40,84 km,
- R-469a, spoj sa R-469-Međunarodni aerodrom Tuzla u M17.1, L = 0,80 km.

U narednim tabelama data je dužina mreže po magistralnim cestama, te broj i raspored mostova i tunela.

Dužina mreže po magistralnim cestama

Red broj	Cesta	Dužina osnovnog pravca		Odvojci, rampe, dionice u suprotnom smjeru		Ukupna dužina magistralnih cesta F BiH	
		[km]	[%]	[km]	[%]	[km]	[%]
1.	M1.8	48,695	2,13%	0,000	0,00%	48,695	2,08%
2.	M1.9	19,635	0,86%	0,455	0,80%	20,090	0,86%
3.	M2	9,258	0,41%	0,000	0,00%	9,258	0,40%
4.	M4	102,055	4,47%	12,805	22,41%	114,860	4,91%
5.	M4.2	51,014	2,23%	0,733	1,28%	51,747	2,21%
6.	M4.3	56,786	2,49%	0,034	0,06%	56,820	2,43%
7.	M5	294,745	12,91%	8,120	14,21%	302,865	12,94%
8.	M6	85,081	3,73%	1,209	2,12%	86,290	3,69%
9.	M6.1	250,545	10,98%	4,853	8,49%	255,398	10,92%
10.	M11	8,529	0,37%	0,000	0,00%	8,529	0,36%
11.	M14	61,279	2,68%	0,112	0,20%	61,391	2,62%
12.	M14.1	37,693	1,65%	0,835	1,46%	38,528	1,65%
13.	M14.2	144,866	6,35%	1,418	2,48%	146,284	6,25%
14.	M15	162,614	7,12%	2,303	4,03%	164,917	7,05%
15.	M16	107,475	4,71%	0,222	0,39%	107,697	4,60%
16.	M16.2	69,628	3,05%	0,351	0,61%	69,979	2,99%
17.	M16.3	2,935	0,13%	0,275	0,48%	3,210	0,14%
18.	M16.4	38,680	1,69%	0,427	0,75%	39,107	1,67%
19.	M16.5	13,860	0,61%	0,035	0,06%	13,895	0,59%
20.	M17	261,560	11,46%	11,097	19,42%	272,657	11,65%
21.	M17.3	71,729	3,14%	0,346	0,61%	72,075	3,08%
22.	M17.4	41,509	1,82%	6,867	12,02%	48,376	2,07%
23.	M17.5	100,516	4,40%	0,308	0,54%	100,824	4,31%
24.	M18	146,909	6,44%	3,852	6,74%	150,761	6,44%

JP CESTE FEDERACIJE BIH

25.	M18.1	46,281	2,03%	0,052	0,09%	46,333	1,98%
26.	M19.2	11,667	0,51%	0,091	0,16%	11,758	0,50%
27.	M20	37,080	1,62%	0,335	0,59%	37,415	1,60%
	UKUPNO	2.282,624	100,00%	57,135	100,00%	2.339,759	100,00%

Broj i raspored mostova i tunela po dužinama na magistralnim cestama

Red. broj	Cesta	Mostovi		Tuneli		Ukupno objekti	
		broj	Dužina [m]	broj	Dužina [m]	broj	Dužina [m]
1.	M1.8	21	827	2	330	23	1157
2.	M1.9	2	45	0	0	2	45
3.	M2	1	15	0	0	1	15
4.	M4	36	1015	1	300	37	1315
5.	M4.2	11	243	0	0	11	243
6.	M4.3	11	139	0	0	11	139
7.	M5	81	3818	10	1196	91	5014
8.	M6	9	571	0	0	9	571
9.	M6.1	27	813	0	0	27	813
10.	M11	1	98	1	112	2	210
11.	M14	7	356	0	0	7	356
12.	M14.1	3	140	0	0	3	140
13.	M14.2	12	393	0	0	12	393
14.	M15	19	600	1	90	20	690
15.	M16	22	582	6	694	28	1276
16.	M16.2	20	625	2	455	22	1080
17.	M16.3	0	0	0	0	0	0
18.	M16.4	8	307	0	0	8	307
19.	M16.5	0	0	0	0	0	0
20.	M17	105	6870	31	8291	136	15161
21.	M17.3	5	207	0	0	5	207
22.	M17.4	6	287	0	0	6	287
23.	M17.5	6	60	0	0	6	60
24.	M18	77	3546	4	1224	81	4770
25.	M18.1	11	189	0	0	11	189
26.	M19.2	6	173	1	115	7	288
27.	M20	14	868	0	0	14	868
	UKUPNO	521	22.787	59	12.807	580	35.594

Kategorizacija javnih cesta u FBiH

U proteklom periodu Vlada FBiH je donijela nekoliko Odluka o kategorizaciji cesta iz regionalnih u magistralne, čime je JP Ceste FBiH dato na upravljanje cca 200 km regionalnih cesta.

Navedene Odluke značajno utiču na povećanje rahoda JP Cesta FBiH u dijelu redovnog održavanja cesta, te je nakon pregleda dionica od strane stručnih lica JP Cesta FBiH zaključeno da će biti neophodno ulaganje u sanaciju i rekonstrukciju navedenih dionica.

Donošenje nekoliko odluka o prekategorizaciji regionalnih cesta u magistralne iz nadležnosti Vlade F BiH, direktno su uticale na poslovanje JP Cesta F BiH, jer su neophodna investiciona ulaganja u sanaciju i rekonstrukciju da bi se regionalne ceste dovele na nivo magistralnih cesta, kao i povećanje budžeta za redovno održavanje ovih dionica. Ovakve odluke trabelo bi da uporedo prate i dodatni prihod za ove namjene, jer se u protivnom ugrožava poslovanje JP Cesta F BiH, a postojeći prihod nije dovoljan za investiciono ulaganje, a time je smanjena sigurnost i bezbjednost saobraćaja.

Stanje kolovoza magistralnih cesta FBiH

Ulagani parametri za ocjenu stanja kolovoza

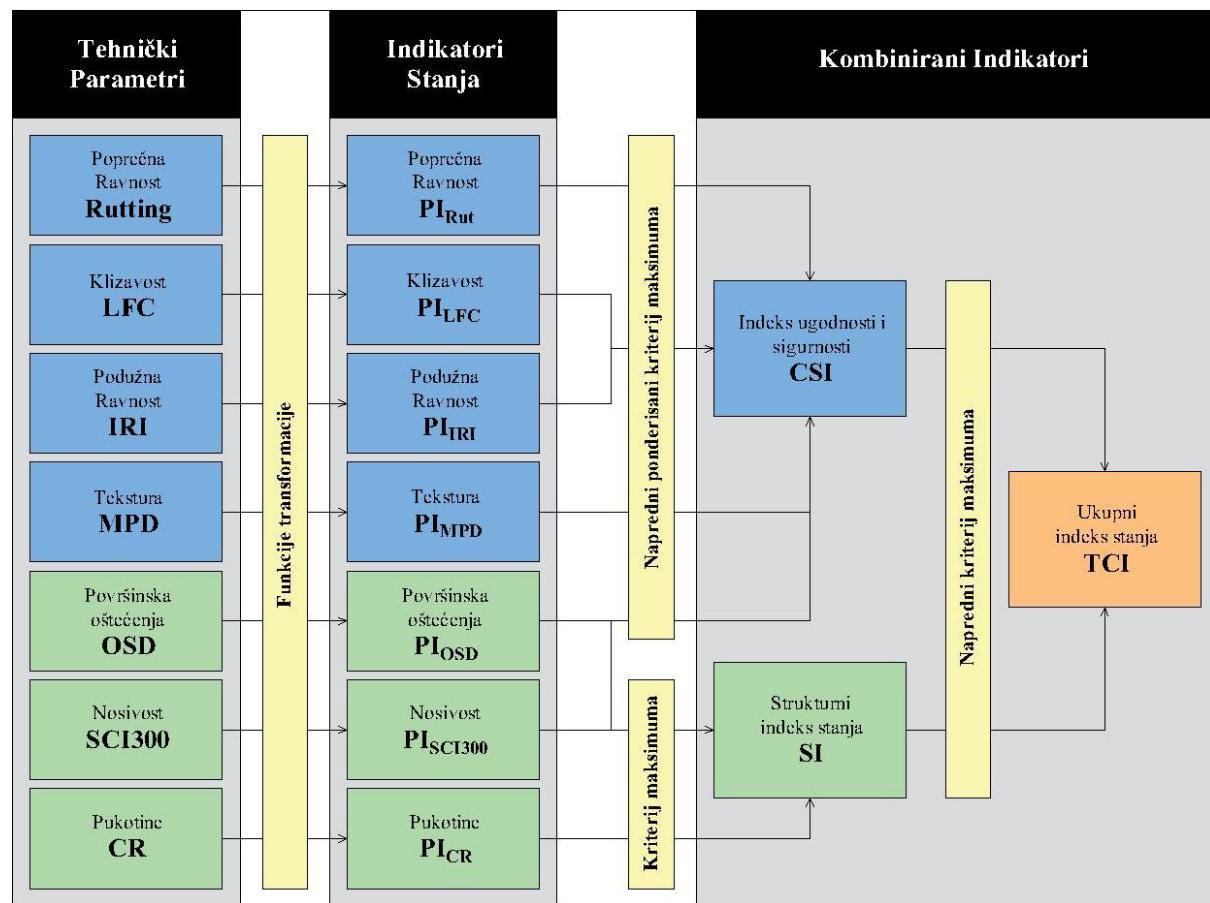
Osnovne ulazne informacije za postupak proračuna temelje se na informacijama prikupljenim tokom mjerena stanja kolovoza i baze podataka o karakteristikama konstrukcije kolovoza. Sljedeća lista daje pregled ulaznih informacija koje će se koristiti u procesu, uzimajući u obzir različite nivoje informacija o izgradnji kolovoza.

- Podaci o stanju kolovoza u obliku tehničkih parametara:
 - Podužna (ne)ravnost: međunarodni indeks hrapavosti IRI (m/km)
 - Poprečna (ne)ravnost (kolotrazi): trajne deformacije
 - MPD (Mean Profile Depth) makrotekstura
 - Klizavost – koeficijent trenja
 - Pukotine
 - Ostala površinska oštećenja
 - Nosivost kolovoznih konstrukcija
- Informacije o izgradnji kolovoza
 - Tip konstrukcije (fleksibilan, polu-fleksibilan i krut)
- Podaci o prometu
 - PGDS (Prosječni Godišnji Dnevni Saobraćaj [vozila/dan])
 - Ekvivalentno saobraćajno opterećenje (ESALs)

Podaci za potrebe analize su prikupljeni 2020. godine koristeći RSP vozilo za mjerjenje podužne i poprečne ravnosti i MPD (makroteksture), te je izvršena Vizualna inspekcija za određivanje pukotina i površinskih oštećenja kolovoza na pipGIS® web platformi za upravljanje prostornim geopodacima razvijena od strane Promet i prostor d.o.o. Zagreb. Promet po dionicama je preuzet iz Publikacija o brojanju prometa na magistralnim cestama FBiH.

Transformacija, funkcije transformacije i klasifikacija gore navedenih tehničkih parametara izvršena je u različite kategorije stanja i bezdimenzione indekse stanja prema preporukama uputstva JP Ceste FBiH/Deighton GmbH/Telegroup (2020.), Zahtjevi i postupci za prikupljanje podataka o stanju kolovoza, i European COoperation in the field of Scientific and Technical Research (2008.), COST Action 354; Performance Indicators for Road Pavements, Final Report.

Za procjenu stanja kolovoznih konstrukcija koristi se sljedeći Algoritam:

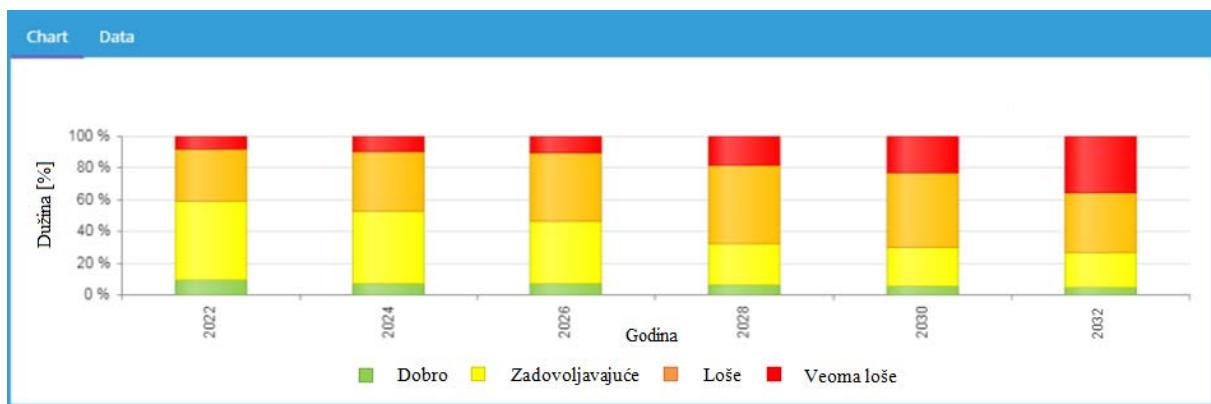

Stanje kolovoza

Na osnovu gore mjerjenih tehničkih parametara izračunati su indikatori stanja kolovoza. U narednim tabelama i slici dato je stanje kolovoza prema Totalnom indikatoru stanja kolovoza (TCI) za trenutno stanje (2022.), te očekivano stanje (2024 i 2032.) u slučaju **bez investicionog ulaganja** (redovno održavanje uključeno). Iz tabele i slike vidljivo je očekivano značajno pogoršanje stanja u periodu od 10 godina. Trenutno je cca 59% mreže u dobrom i zadovoljavajućem stanju. Nakon 10 godina eksploatacije (2032.) i uključujući ponderisanu vrijednost PGDS-a procijenjuje se da bi samo 13% mreže moglo da bude u dobrom i zadovoljavajućem stanju.

Prema prethodno navedenom, jasno se ukazuje i nameće potreba za investicionim ulaganjima u sanaciju i rekonstrukciju asfaltnih kolovoza.

Stanje	Stanje kolovoza [%]	Godina			Stanje kolovoza sa ponderisanim PGDS [%]	2022.	2024.	2032.
		2022.	2024.	2032.				
Dobro		9,66	7,07	2,84		4,91	1,71	0,58
Zadovoljavajuće		49,66	46,08	22,49		51,39	44,47	12,91
Loše		32,44	37,36	27,34		35,60	43,86	21,46
Veoma loše		8,24	9,49	47,34		8,10	9,96	65,05

Grafik trenutnog i očekivanog stanja kolovoza nakon 10 godina bez ulaganja

Trenutno stanje kolovoza prema totalnom indeksu stanja kolovoza (TCI)

A PLAN PRILIVA SREDSTAVA - JAVNI PRIHODI

red. br.	Naziv 2	Vrsta naknade 3	(000 KM)		
			Plan 2022. 4	Plan 2023. 5	Plan 2024. 6
1.	Naknade		101.200	100.600	103.750
1.1	Nafte i naftnih derivata	717131 717114	66.300	65.000	67.400
1.2	Registracije/putarine pravna i fizička lica	722531 722532	26.900	27.300	27.700
1.3	Služba „Pomoć informacije na cestama“	722535	5.400	5.450	5.500
1.4	Korištenje zemljišta uz cestovni pojasa, Postavljanje reklamnih panoa uz cestovni pojas Vanredan prevoz u zemlji i inostranstvu Naknade za prekomjernu upotrebu cesta (vage)	722538 722539 722536 722534 722537	2.600	2.850	3.150
2.	Ostale naknade po posebnim propisima	722565	150	200	250
3.	Ostali prihodi		200	200	200
I	U K U P N O		101.550	101.000	104.200

Zakonom o cestama F BiH, finansijska sredstva za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i gradnju magistralnih cesta osiguravaju se iz sljedećih izvora:

Javni prihod:

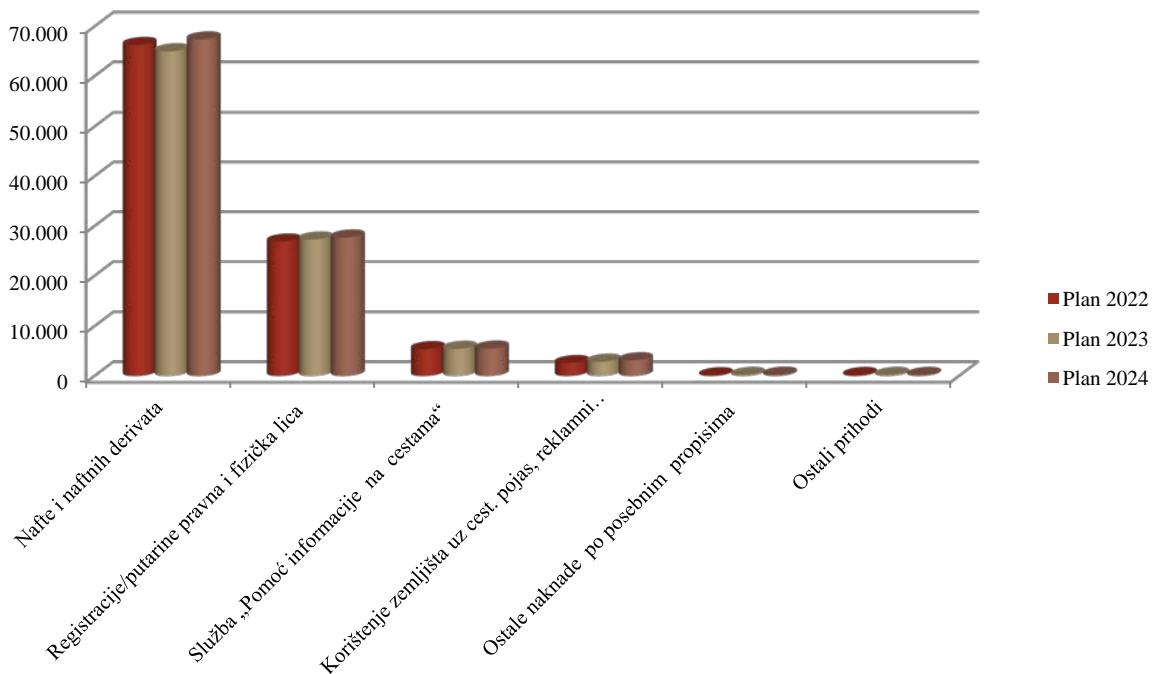
- naknadama iz nafte i naftnih derivata,
- godišnjim naknadama za upotrebu cesta koje se plaćaju pri registraciji za motorna i priključna vozila,
- posebne naknade za „Službu pomoć i informacije“
- naknade za ceste što se plaćaju za vanrednu upotrebu javnih cesta (vanredni prevoz)
- naknade za ceste za prekomjernu upotrebu javnih cesta zbog opterećenja i učestalosti vozila,
- naknade za korištenje cestovnog zemljišta ili od reklamnih znakova (panoi)
- ostale naknade po posebnim propisima

Krediti:

- sredstva medjunarodnih organizacija

Donacije/grantovi:

- sredstva federalnog budžeta,
- sredstva federalnog budžeta prikupljena od naknada ostvarenih od pratećih djelatnosti (GSM licenca) i
- donacije drugih donatora.

Grafički prikaz visine planiranih javnih prihoda za period 2022.-2024.

JAVNI PRIHODI

Javni prihod ostvaren po osnovu naknada nafte i naftnih derivata, kao i prihod od naknada za putarinu pravnih i fizičkih lica u skladu sa Zakonom o cestama F BiH dijeli se u procentima na:

- 40% Ceste Federacije BiH;
- 35% kantonalne direkcije cesta i
- 25% općinskim organima.

Naknade

U narednom trogodišnjem periodu očekuje se da prihod od naknada ima rastući trend.

Raspodjelu naknada iz nafte i naftnih derivata izmedju Federacije, kantona i jedinica lokalne samouprave propisuje Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH. Udio prihoda sa Jedinstvenog računa koji direkcijama cesta pripada je 3,9 %, prema Projekciji prihoda za Federaciju BiH. Projekcije su bazirane na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinstvenom računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje u aprilu 2021. godine. Na osnovu srednjoročnih prognoza kretanja krajnje potrošnje izvršena je procijena učešća Federacije BiH u međuentitetskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživnog dijela ove vrste prihoda za raspodjelu korisnicima u Federaciji BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga za naznačeni period. Projekcije su usko vezane i za pandemiju, zatim važeće politike u oblasti indirektnog oporezivanja.

Putarina kao vrsta indirektnog poreza, na osnovu Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini, plaća se na naftne derive u iznosu od 0,15 KM/ litri za puteve, na Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje. Na osnovu Pravilnika o izračunavanju koeficijenta doznačavanja sredstava entitetima i Distriktu Brčko, te Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH propisana je raspodjela i pripadnost javnih prihoda.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini putarina je povećana još za 0,05 KM/l, a namijenjena je za izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva. Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje usvojio je Odluku o privremenoj raspodjeli prihoda za period juli - septembar 2021. godine, kojom je utvrđeno da od ukupnih prihoda od putarine za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva 10% ostaje na podračunu kod Centralne banke BiH i služit će za poravnjanje prihoda po utvrđivanju konačne metodologije raspodjele, a preostalih 90% prihoda podijeljeno je između entiteta i Brčko Distrikta, tako da 61,85 % pripada Federaciji BiH, 34,60 % pripada Republici Srpskoj i 3,55% Brčko Disktriktu. U Federaciji BiH prihod se raspoređuje na osnovu Zakona o cestama F BiH, po kome JP Ceste F BiH pripada 40 % od dobijenih sredstava. Uredbom o visini godišnje naknade za javne ceste koja se plaća pri registraciji motornih priključnih vozila V broj: 202/2015, regulisana je visina naknade za fizička i pravna lica. Ova vrsta prihoda je druga, koja učestvuje u ukupnom javnom prihodu JP Ceste F BiH.

„Služba Pomoć i informacije“ na cestama - Na osnovu člana 88.i 100. Zakona o cestama F BiH i Odluke Vlade Federacije BiH V broj: 45/11 („Službene novine F BiH“ br: 5/11.) definisana je ova vrsta naknade. Inače „Služba Pomoć informacije“ predstavlja pružanje tehničke pomoći motorizovanim učesnicima u saobraćaju na javnim cestama, uklanjanje sa javnih cesta oštećenih vozila i vozila u kvaru, davanje informacija o stanju prohodnosti cesta i pružanje druge pomoći.

Naknade za korištenje zemljišta i reklamih panoa uz cestovni pojas definisani su Uredbom o izmjeni i dopunama visine naknade za korištenje zemljišta uz javni pojas V broj:956/2015, usvojenom od strane Vlade F BiH, kojom je regulisan način obračuna i visina naknade.

U skladu sa Zakonom o cestama u F BiH vozila na magistralnoj cesti moraju udovoljavati propisanim uslovima za pojedine vrste vozila u pogledu dimenzija, ukupne mase i osovinskog opterećenja. Naknadu za vanredni prevoz uplaćuje podnositelj zahtjeva u skladu sa izdatim odobrenjem od strane JP Cesta F BiH. Pravilnikom za utvrđivanje prekomjerne upotrebe javnih cesta regulišu se mjerila za utvrđivanje prekomjerne upotrebe cesta, postupak za rekonstrukciju i prilogađavanje, mjerila za obračun naknade, način obračuna i naplate naknade za prekomjernu upotrebu javne ceste. Naknada od vanrednog prevoza regulisana je pored Zakona i Pravilnikom o utvrđivanju uslova za obavljanje vanrednog prevoza kojim se definiše način i uslovi za obavljanje vanrednog prevoza, postupak izdavanja odborenja u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju, način nadzora osovinskog pritiska, ukupne dozovljene mase i dimenzije vozila.

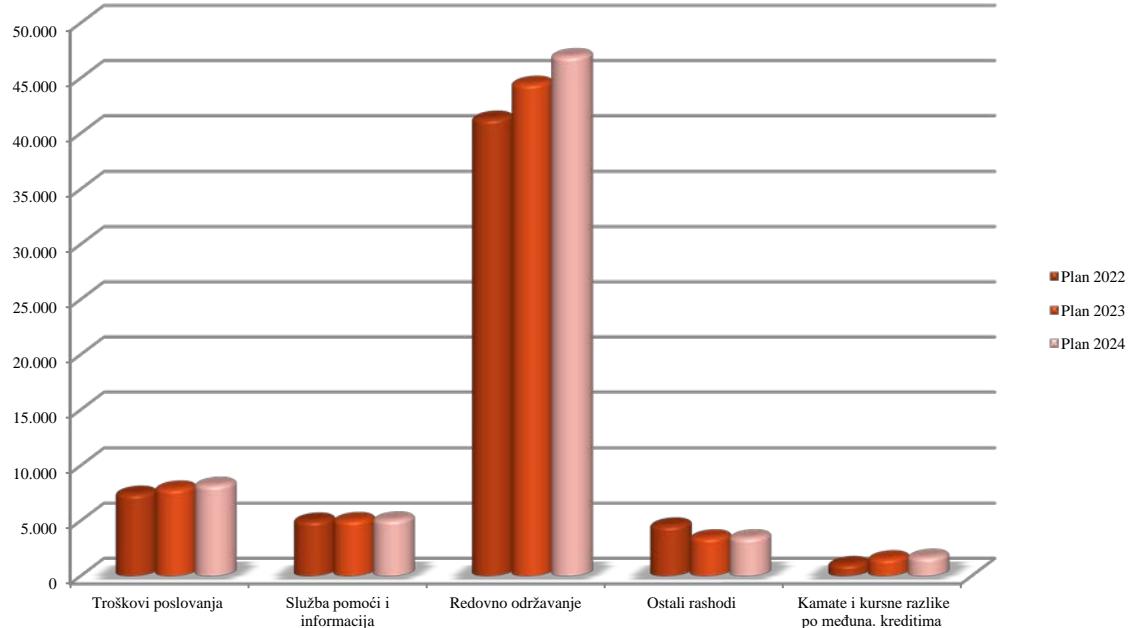
Ostale naknade po posebnim propisima obuhvataju: prihod od saglasnosti, tendera i kamata.

Ostali prihodi se odnose na prihod nastao naplatom šteta od osiguravajućih kuća, naplate regresnih tužbi, zatim prodajom stalnih sredstava i dr.

B JAVNI RASHODI

Red. broj	Naziv	Plan 2022.	(000 KM)		
			4	5	6
1	2	4	5	6	
1.	Troškovi poslovanja	7.457	7.922	8.222	
2.	Služba pomoći i informacija	5.022	5.069	5.115	
3.	Redovno održavanje	41.335	44.500	47.000	
4.	Ostali rashodi	4.576	3.500	3.500	
5.	Kamate i kursne razlike po međunarodnim kreditima	1.086	1.600	1.730	
U K U P N O		59.476	62.591	65.567	

Troškovi redovnog održavanje sa zimskom službom, službe pomoći informacije na cestama, poslovanja, ostali rashodi koji obuhvataju sredstva rizika i neplanirane rashode, rezervirana sredstva za sudske presude, konsultantske usluge i kamate po međunarodnim kreditima za programe „Rehabilitacija cesta u F BiH“ i „Modernizacija cesta u F BiH“, čine javne rashode.

grafički prikaz visine planiranih rashoda za period 2022.-2024.

1. Troškovi poslovanja

(000 KM)

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
1	2	3	4	5
1.1.	Troškovi zaposlenih	5.678	6.046	6.254
1.2.	Materijalni troškovi i usluge	1.779	1.876	1.968
	UKUPNO I+II	7.457	7.922	8.222

Troškovi zaposlenih i materijalni troškovi i usluge čine troškove poslovanja.

1.1. *Troškovi zaposlenih*

Obuhvataju bruto plaće zaposlenih i ostale naknade propisane zakonima i podzakonskim aktima preduzeća. Troškovi imaju rastući trend, zbog očekivanog povećanja troškova života u planiranom periodu i, prema potrebama, povećanja broja zaposlenih tj. prijema nove radne snage.

1.2. *Materijalni troškovi i usluge*

Materijalnim troškovima i uslugama za naredni trogodišnji period obuhvataju: naknade za službena putovanja u zemlji i inostranstvu, troškove usluga održavanja i servisiranja stalnih sredstava, troškove registracije, troškove električne energije, grijanja, obezbjeđenja i čišćenja zgrade, troškove kancelarijskog i potrošnog materijala, bruto naknade članova i predsjednika Nadzornog odbora, naknade Odbora za reviziju, usluge osiguranja imovine i lica, usluge ljekarskih pregleda, naknade predstavnika Skupštine, troškove eksternog revizora, troškove ugovora djelu, privremenih i povremenih poslova, troškove sudskih taksi i druge troškove neophode za funkcionisanje JP Ceste F BiH.

2. Služba pomoći i informacija „SPI“

Naknada je regulisana članom 88. tačka 5. i članom 100. stav 3 Zakona o cestama Federacije BiH, kao i Odlukom o službi „Pomoć-informacije“ donesenom od strane Vlade Federacije BiH dana 20.01.2011. godine. Sredstva se prenose po osnovu ugovora na auto-moto klubove (BIHAMK i AMSuBiH).

(000 KM)

<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
Služba „Pomoć – informacije na cestama“	5.022	5.069	5.115
U K U P N O	5.022	5.069	5.115

3. Redovno održavanje

Održavanje cesta čini skup mjera i radnji koje se obavljaju tokom većeg dijela godine ili cijele godine na cestama, uključujući i objekte i instalacije sa svrhom održavanja prohodnosti, tehničke ispravnosti i sigurnosti prometa na cestama. Održavanje javnih cesta u FBiH definisano je Zakonom o cestama FBiH i Pravilnikom o održavanju javnih cesta.

U redovno održavanje cesta uključeni su radovi održavanja cesta i objekata u zimskim uslovima.

Redovno održavanje cesta obuhvata slijedeće radove:

- Opravka kolovoza, trupa ceste, potpornih i obložnih zidova;
- Uklanjanje odronjenog materijala i čišćenje kolovoza i objekata za odvodnju;
- Održavanje bankina, bermi i kosina nasipa, usjeka i zasjeka;
- Održavanje objekata na cestama;
- Postavljanje, zamjena, opravka i uklanjanje prometne signalizacije i opreme ceste;
- Košenje trave i održavanje zelenih površina i zasada u cestovnom pojasu;
- Održavanje potrebne preglednosti i oznaka u cestovnom pojasu;
- Čišćenje snijega i leda sa kolovoza i posipanje kolovoza u cilju spriječavanja poledice;
- Ophodnja cesta, vođenje podataka o javnim cestama, te informisanje korisnika cesta i nadležnih organa o stanju prohodnosti cesta;
- Obavljanje i drugih poslova kojima se osigurava stalan, nesmetan i siguran promet na cestama.

Pored navedenog, u troškove redovnog održavanja spada i redovno održavanje brojača prometa, semafora, rasvjete tunela i raskrsnice, troškovi utrošene električne energije, te troškovi nabavke soli za spriječavanje poledice.

Vrijednost radova redovnog održavanja u planskom periodu, utvrđena je u skladu sa raspoloživim sredstvima koja se izdvajaju za ceste uvažavajući prioritet izvođenja radova koji neposredno utiču na sigurnost prometa, a prije svega zatvaranju udarnih rupa, obnavljanju horizontalne i vertikalne prometne signalizacije i opreme ceste, te u zimskom periodu čišćenju snijega i posipanju kolovoza u cilju spriječavanja poledice i smanjenja klizavosti.

Ostali troškovi vezani za redovno održavanje čini redovno održavanje mostova, kojima se otklanjaju ili usporavaju uzroci koji dovode do propadanja konstrukcije mosta čime se odlaže sanacija odnosno produžava vijek trajanja konstrukcije. U okviru ugovora za redovno održavanja mostova vrše se redovni godišnji pregledi mostova u skladu sa Pravilnikom o održavanju javnih cesta.

Radovi redovnog održavanja mostova obuhvataju:

- Čišćenje
 - prometnih, pješačkih i ostalih elemenata gornjeg ustroja mosta
 - rigola, dilatacija, slivnika, ležajnih klupa
 - ostalih pristupačnih dijelova mosta
 - neposrednog prostora ispod i uz most
 - korita vodotoka od granja i ostalog materijala koji ugrožava most
- Popravak
 - oštećenja na kolovozu, pješačkim stazama i ostalim površinama
 - manja oštećenja ograde, odbojnika i ivičnjaka
 - manjih pojedinačnih oštećenja na betonskim, čeličnim, drvenim ili drugim dijelovima mosta
 - manjih početnih ili uznapredovanih oštećenja antikorozivne zaštite
 - ostalih manjih oštećenja na pristupačnim dijelovima mosta
 - prijelaza sa mosta na nasip
 - kegle nasipa odnosno obloga kegle i krila
 - manjih oštećenja korita vodotoka
 - podlokanih mjeseta stubova i upornjaka

U sklopu redovnog održavanja obuhvaćene su još slijedeće aktivnosti:

- Izrada noveliranih prometnih projekata magistralnih cesta,
- Troškovi električne energije za rasvjetu tunela, raskrsnica, mostova, semafora i brojača prometa,
- Održavanje elektropreme u tunelima, prilaznim zonama tunela, trafostanica, semafora i raskrsnica
- Glavni pregledi objekata (složenih)
- Sanacija postojećih i izgradnja novih svjetlosnih prometnih znakova kod škola
- Redovno održavanje brojača prometa
- Obilježavanje pješačkih prijelaza sa plastikom optičko-vibracionim trakama kod škola
- Osiguranje pružnih prelaza u USK (sufinansiranje)
- Tvornička kalibracija mjerača refleksije horizontalne i vertikalne signalizacije
- Utrošak soli NaCl i CaCl₂

Imajući u vidu geografske, klimatske i hidrološke uvjete održavanje cesta je specifično i otežano posebno u zimskom periodu. Održavanje magistralnih cesta na području FBiH se izvodi na osnovu četverogodišnjeg okvirnog sporazuma i pripadajućih ugovora. Obračun se vrši na osnovu mjerena kvantiteta i kvaliteta izvedenih radova.

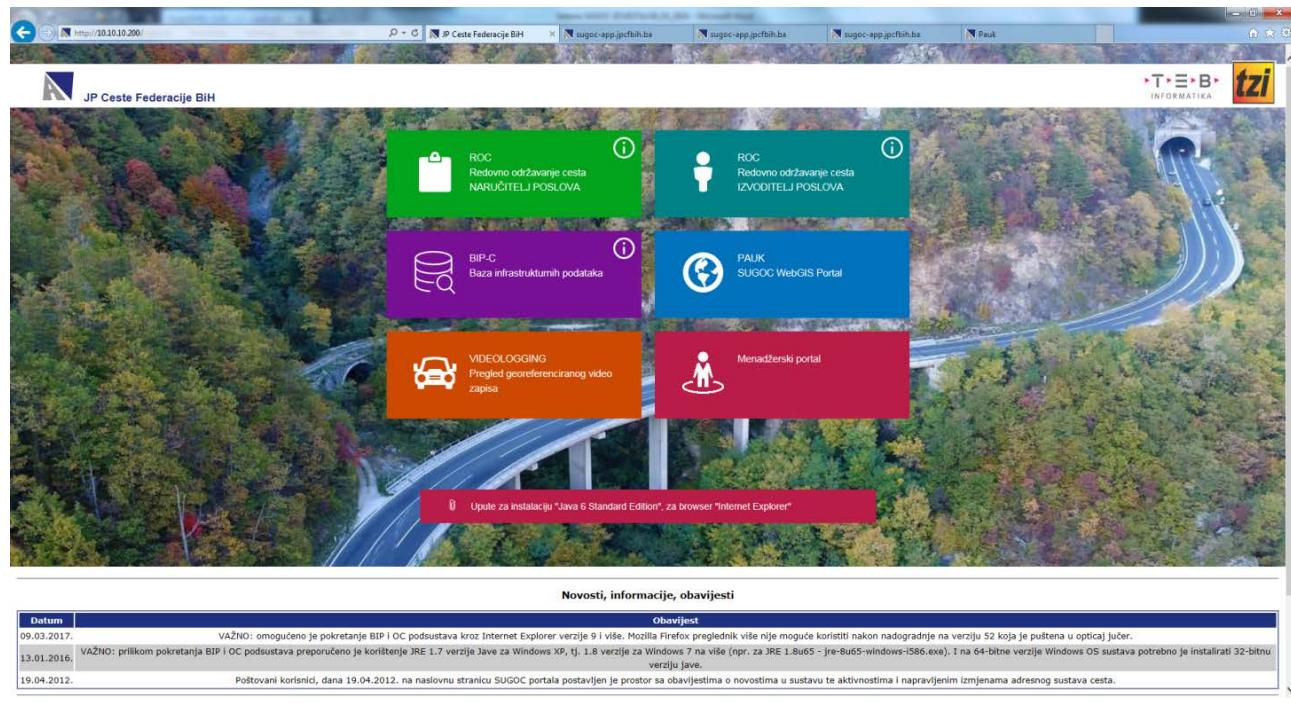
Dimenzioniranje zimske službe se vrši svake godine u okviru operativnog plana zimske službe JP Ceste F BiH. Obzirom da se zasniva na nepredvidivim vremenskim prilikama, najpouzdaniji podaci o potrebnim finansijskim sredstvima za zimsku službu dobijaju se na osnovu dugogodišnjeg praćenja i njihovom statističkom obradom.

U cilju što kvalitetnijeg i organizovanijeg načina održavanja magistralnih cesta u FBiH, JP Ceste FBiH, kao upravljač, su poduzele niz koraka na poboljšanju sistema i tehnika održavanja. U ovu svrhu uvedeno je više sistema za bolje praćenje i obračun radova održavanja, kao što su SUGOC i GPS praćenje vozila.

SUGOC (SUstav GOspodarenja Cestama) je programski paket za upravljanje (gospodarenje cestama). Sastoji se iz više modula:

- ROC (Redovno Održavanje Cesta) za naručitelja radova
- ROC (Redovno Održavanje Cesta) za izvođača radova
- BIP (Baza Infrastrukturnih Podataka)
- PAUK (SUGOC WebGIS Portal)
- VIDEOLOGGING (pregled video zapisa)
- Menadžerski portal

Sistem je uspostavljen u toku 2011. godine, unešeni podaci u bazu, te snimljeni i postavljeni georeferencirani video zapisi. Od 2013. godine, na osnovu istog, vrši se obračun izvedenih radova redovnog održavanja JP Ceste FBiH.

Početni zaslon SUGOC-a

3.1. Postojeća podjela mreže magistralnih cesta u Federaciji BiH na ugovorne grupe

Za potrebe održavanja magistralnih cesta Federacije BiH izvršena je podjela na LOT-ove po principima funkcionalnosti, lakšeg i boljeg održavanja. U narednoj tabeli date su dionice magistralnih cesta po LOT-ovima održavanja.

LOT	Mag. Cesta	Dužina [km]	Dionice magistralnih cesta
1. L=199,309 km	M-5	115,116	(gr.Hrvatske) Izačić - Bihać - Ključ - Velečovo (gr.ent)
	M-11	8,526	Ripač - Užljebić (gr.Hrvatske)
	M-14.2	26,337	Bosanski Petrovac - Drvar
	M-15	49,330	(gr.ent) - Sanski Most - Kamičak - Ključ
2. L=166,541 km	M-4.2	51,546	(gr.Hrvatske) Velika Kladuša - Cazin - Srbljani
	M-14	49,237	Bihać - Srbljani - Bosanska otoka - (Gr.entiteta)
	M-14.2	53,674	Bosanska Krupa - Krnjeuša - Bosanski Petrovac
		12,066	Cesta u izgadnji Čavkići - Spahići
3. L=244,40 km	M-1.8	40,849	(gr.ent) - Arizona (gr.distr) - (Gr.distr.) - Srebrenik - Šiški Brod
	M-4	71,881	Donja Orahovica - Petlja Šiški - Tuzla - Kalesija - Memići (gr.ent)
	M-14.1	13,817	(gr.ent) - Gradačac - (gr.ent)
	M-18	86,227	(gr.ent.) Banj Brdo - Simin Han - Šiški Brod - Kladanj - Tunel Karaula - Olovo
	M-19.2	11,780	Vitalj - (gr.ent)
	M-1.9	19,846	Gradačac - Ormanica - Slatina
4. L=140,991 km	M-4	38,694	(gra,ent) Jelah - Karuše - (gran.ent.) Stanić Rijeka - Gračanica - Donja Orahovica
	M-17	97,081	(gr.ent.) Karuše - Žepče - Zenica - Lašva - Bilješev - Lašva - Kaonik
	M-5	5,217	Kaonik - Lašva
5. L=132,782 km	M-5	81,923	(gr.ent.) Jezero - Jajce - Travnik - Nević Polje
	M-16	50,859	(gr.ent) crne Rijeka - Jajce i Donji Vakuf - Bugojno - tunel Koprivnica
6.	M-5	13,998	(gran.ent.) Prača - Hrenovica (gr.ent.)

JP CESTE FEDERACIJE BIH

L=95,191 km	M-18	5,934	(gr.ent.) Bogatići – Trnovo (gr.ent.)
	M-18.1	46,334	Ustikolina – Grebak - Trnovo
	M-20	28,925	(gr.ent.) Ustikolina – Goražde (gr.ent.)
7. L=128,837 km	M-6.1	26,209	Mostar – Gnojnice – Nevesinje (Gr.ent)
	M-16.2	30,147	Prozor - Jablanica
	M-17	72,481	Konjic – Jablanica – Mostar - Gnojnice
8. L=130,617 km	M-5	20,104	Kobiljača - Blažuj - Vijećnica - Korija - Gradska obilaznica - Jošanica - Stup
	M-17	56,302	Jošanica - Stup – Tarčin - Konjic
	M-18	54,211	Olovo – Semizovac - Koševsko brdo – Stup - Dobrinja (gran.ent)
9. L=64,512 km	M-1.8	7,992	(gr.Hrvatske) – Orašje – Lončari (gr.ent)
	M-14.1	24,670	(gr.ent) – Svilaj – Odžak - (gr.ent)
	M-14.2	31,85	Odžak - gr.entiteta i gr. Ent.- Orašje
10. L=136,385 km	M-5	58,196	Nević Polje – Kaonik – Busovača – Kiseljak - Zelena Meraja
	M-16.2	39,672	Bugojno - Gornji Vakuf - Prozor
	M-16.4	39,137	Bugojno - Novi Travnik - Nević Polje
11. L=362,869 km	M-6.1	158,647	(gr.Hrvatske) Kaldrma - Bos.Grahovo – Livno – Kolo - Studena Vrila
	M-14.2	33,355	Drvar-Resanovci - Bosansko Grahovo - Strmica (gr.Hrvatske)
	M-15	96,809	(gr.ent) – Glamoč - Priluka – Livno - Kolo
	M-16	56,778	Tunel K.Vrata - Kupres - Šujica – Livno – Kamensko - (gr.Hrvatske)
	M-16.3	3,210	Renjići - Prisika (gr.Hrvatske)
	M-16.5	14,070	Karlov Han - Kazaginac
12. L=332,727 km	M-2	9,258	Gr.Hrvatske – Neum - gr.Hrvatske
	M-6	86,449	Gr.Hrvatske – Grude – Ljubuški – Čapljina – Stolac - gr.ent.
	M-6.1	63,954	Studena vrla – Posušje - Široki brijeg - Mostar
	M-15	3,111	Posušje – Kutleše - Gr.Hrvatske
	M-17	38,582	Gnojnice-Čapljina-Doljani (gr.Hrvatske)
	M-17.3	81,076	Buna-Masline - Stolac-Hutovo – Neum + 10 km nove ceste
	M-20	8,49	Gr.Hrvatske – Duži - gr.entit.
13. L=100,775 km	M-17.4	41,807	Mostar – Ljubuški - Crveni Grm
	M-17.5	100,775	Jablanica – Blidinje – Posušje – Grude - Privalj
14. L=57,00 km	M-4.3	57,00	Velika Kladuša – Bužim - Bosanska Otoka
U K U P N O		2,293,539	

Dužina magistralnih cesta u F BiH je 2.339,759 km. JP Ceste FBiH trenutno održava 2.293,539 km magistralnih cesta podijeljenih u 14 LOT-ova na području F BiH. Ostali dio u dužini 46,22 km, održavaju lokalne zajednice na osnovu potpisanih sporazuma o održavanju magistralnih cesta koje prolaze kroz gradove. Dužina magistralnih cesta u F BiH u zadnjih 5 godina je nekoliko puta bila izmjenjena, a sve u skladu sa odlukama Vlade F BiH koja je u nekoliko navrata izvršila prekategorizaciju određenih dionica regionalnih cesta u magistralne ceste. I u narednom periodu se mogu očekivati određene izmjene po pitanju ukupne dužine magistralnih cesta, kao i ukupne dužine magistralnih cesta kojima će upravljati JP Ceste FBiH iz razloga očekivanih prekategorizacija regionalnih cesta u magistralne, izgradnje novih magistralnih cesta i sl.

Održavanje magistralnih cesta FBiH po LOT-ovima

3.2. Naredni koraci i mjere za poboljšanje

Razvoj tehnologije i usklađivanje sistema sa direktivama EU nalaže upravljačima usvajanje novih načina praćenja i obračuna radova redovnog održavanja.

Razvoj sistema mора pratiti i razvoj infrastrukture. Ovo se posebno odnosi na upravljanje tunelima po DIREKTIVI 2004/54/EC o minimalnim uvjetima sigurnosti za tunele, izgradnja i opremanje punktova zimske službe i kontrolnog/upravljačkog centra.

Nove tehnologije omogućavaju praćenje efektivnog rada u održavanju (posebno zimskoj službi), što uz reorganizaciju i usklađivanje sistema omogućava lakši i efikasniji obračun radova.

Pregled ulaganja u redovno održavanje magistralnih cesta

(000 KM)

<i>Red br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
1.	Redovno održavanje cesta i zimska služba	38.765	41.500	43.500
2.	Ostali troškovi vezani za redovno održavanje	2.570	3.000	3.500
	U K U P N O	41.335	44.500	47.000

Planirano je značajno povećanje troškova za redovno održavanje u 2023. i 2024. godini zbog Odluke Vlade F BiH V broj: 1779/2021. iz decembra 2021 godine o prekategorizaciji regionalnih cesta u magistralne, a obzirom da je Odluka donesena krajem godine, očekuje se, tokom 2022. godine, preuzimanje od strane JP Cesta F BiH nadležnosti nad upravljanjem prekategoriziranih cesta.

Ostali troškovi vezani za redovno održavanje zavise od niza faktora, a prvenstveno o primjeni prekategorizacije cesta u FBiH, zatim povećanja troškova vezanih za redovno održavanje, kao što su: povećan broj održavanja mostova, povećanje troškova električne energije za rasvjetu tunela, raskrsnica, mostova, semafora, brojača prometa i metao stanica, održavanje i nadzor elektro opreme i druge aktivnosti vezane za redovno održavanje.

4. Ostali rashodi

(000 KM)

<i>Red br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
1.	Ostali rashodi	4.576	3.500	3.500
	U K U P N O	4.576	3.500	3.500

Ostali rashodi odnose se na: rezervirana sredstva za rizike i neplanirane rashode, kao što su iznenadne pojave klizišta, odrona i dr, rezervirana sredstva za sudske presude, a tiču se naknada štete zbog prometnih nezgoda na cestama, te konsultantske usluge kojima su obuhvaćene izrade studija..

5. Kamate i kursne razlike

(000 KM)

<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
Kamate, kursne razlike i provizije po međunarodnim kreditima za Program „Rehabilitacija cesta u F BiH“ i „Modernizacija cesta F BiH“	1.086	1.600	1.730
U K U P N O	1.086	1.600	1.730

U skladu sa MRS 23 kapitaliziranje troškova posudbe prestaje u momentu fizičke izgradnje, odnosno dovršetka svih bitnih aktivnosti potrebnih za pripremu date imovine za namjeravanu upotrebu. S toga pripadajuće kamate prispjele po okončanju projekata će teretiti rashode tekuceg perioda. Projekti u okviru programa „Rehabilitacija cesta u F BiH“ finansirani su kreditnim sredstvima međunarodnih razvojnih banaka i to:

- Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) operativni broj kredita 37543- 45,00 mil EUR,

- Evropska investicijska banka (EIB) operativni broj kredita 23924-50,00 mil.EUR i
- Svjetska banka (WB) – IDA kredit operativni broj kredita 43710 – 8,18 mil.SDR.

Program „Rehabilitacija cesta u F BiH“ okončan je 2013.godine. U skladu sa Ugovorom o kreditu između Bosne i Hercegovine i EBRD i Sporazumom o podršci zajmu između BiH i EBRD, zaključenim 17.07.2007. godine, period otplate kredita je 12 godina, uključujući tri godine odgode otplate. Otplata je počela 2010 godine, a završava se 2022 godine, a otplata se vrši u polugodišnjim anuitetima po 4,11mil. EUR.Ugovorom o kreditu između BiH i EIB planirano je povlačenje kredita u tranšama, te su za svaku tranšu definirani kamata i otplata u skladu sa ugovorom o kreditu. Obaveze za otplatu kredita WB dospijevaju u periodu 2022-2024.

Prikaz rasporeda otplate kredita za Program „Rehabilitacija cesta u F BiH“:

<u>banka</u> <u>godina</u>	<u>EIB</u> 000 EUR-a	<u>EBRD</u> 000 EUR-a	<u>WB-IDA</u> 000 EUR-a	<u>UKUPNO</u> EUR-a	<u>UKUPNO</u> 000 KM
2022	3.809	2.054	978	6.841	13.380
2023	3.809	-	978	4.787	9.362
2024	3.809	-	978	4.787	9.363
UKUPNO	11.427	2.054	2.934	16.415	32.105

Projekti u okviru Programa "Modernizacija cesta u FBIH" finansiraju se kreditnim sredstvima međunarodnih razvojnih banaka i to:

- Evropska investicijska banka (EIB) 50,00 mil.EUR
- Svjetska banka-Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD) 58,00 mil.EUR, i
- Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) 65,00 mil.EUR,

Finansiranje troškova eksproprijacije, saglasnosti i dozvola, PDV osiguravaju se iz Budžeta F BiH i/ili vlastitih sredstava JP Ceste F BiH.

Finansijskim ugovorom između BIH i EIB zaključenim 23.02.2016 definirano je da se povlačenje kredita vrši u tranšama, a za svako povlačenje se utvrđuje amortizacioni plan sa otplatama i kamatama sa prvim i krajnjim datumom otplate u skladu sa odredbama finansijskog ugovora. Rok otplate je 20 godina, a odgoda otplate do 5 godina uključena je u period otplate. Kredit je postao efektivan u 2017 godini ispunjenjem uvjeta za povlačenje transe 1. Do kraja 2021 povućeno je ukupno pet tranši u ukupnom iznosu 42,70 mil.EUR. U posmatranom planskom periodu 2022-2024 prispjeva otplata za tranše 1,2 i 3.

U skladu sa Ugovorom o kreditu između BiH i IBRD zaključenim 9.11.2016. godine period otplate kredita je 22 godine, a odgoda otplate od deset godina je uključena u period otplate.Kamatna stopa je 6 mjesечni EURIBOR + varijabilna marža koju utvrđuje banka u momentu isplate. Troškovi održavanja kredita (provizija na nepovućena sredstva kredita) obračunavaju se po stopi 0,25% godišnje, a plaćaju se po proglašenju efektivnosti kredita.Jednokratna provizija iznosi 0,25% na ukupni iznos kredita i i plaća se iz kredita nakon efektivnosti. Kredit je postao efektivan 04.10.2017 godine.

U skladu sa Ugovorom o kreditu između BiH i EBRD zaključenim 13.07.2016. godine kredit se sastoji od dvije tranše: transa I 32,00 mil.EUR i tranša II 33,00 mil.EUR. Period otplate kredita je 15 godina, a odgoda otplate od tri godine je uključena u period otplate. Otplata se vrši u polugodišnjim

anuitetima, a ista je započela 2019 godine i završava se 2031 godine. Troškovi održavanja kredita obračunavaju se po stopi 0,5% godišnje, a plaćaju se po proglašenju efektivnosti kredita. Jednokratna provizija iznosi 1% na ukupni iznos kredita i plaća se iz kredita nakon efektivnosti. Transa I je proglašena efektivnom 30.05. 2019, a očekuje se da će tranša II biti efektivna u 2022 godini. Kamatna stopa je EURIBOR + 1% marža.

AMORTIZACIJA

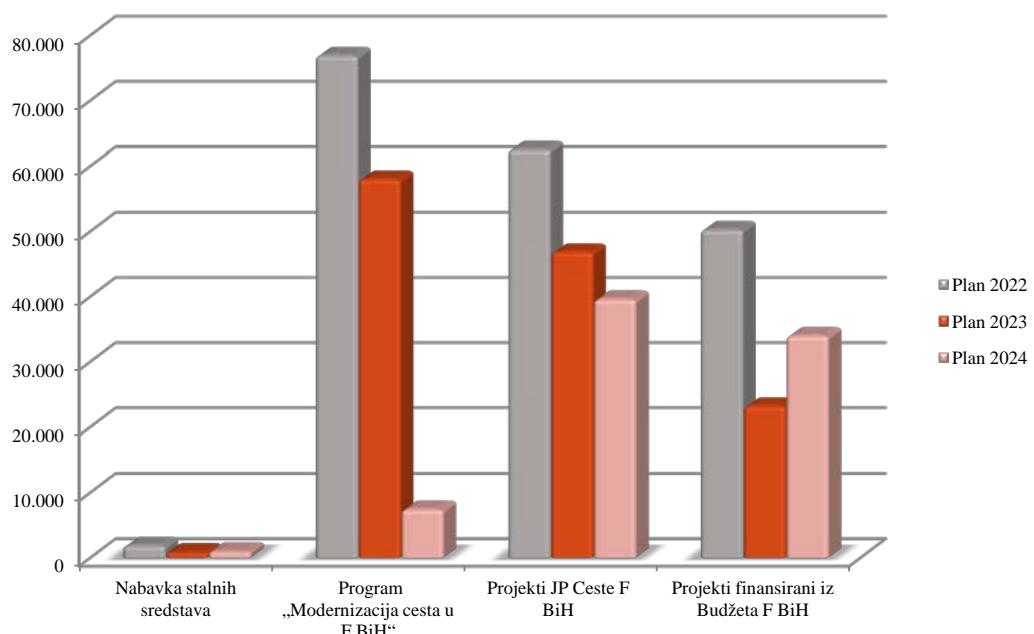
		(000 KM)		
<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
1.	Amortizacija stalnih sredstava	700	800	800
II	U K U P N O	700	800	800

U skladu MRS 20 vrijednost nematerijalne i materijalne imovine, neophodne za obavljanje osnovne djelatnosti, se sistematski otpisuje tokom procijjenjenog vijeka trajanja i sučeljava sa pripadajućim dijelom odloženih prihoda (izvora) do momenta otpisa. Amortizacija se obračunava linearnom metodom otpisa, tokom procijjenjenog korisnog vijeka trajanja stalnih sredstava. Amortizacija se odnosi na nematerijalna stalna sredstva, opremu i transportna sredstva.

C INVESTICIJE

Red br.	Naziv	Plan 2022.	(000 KM)	
			Plan 2023.	Plan 2024.
1	2	3	4	5
1.	Nabavka stalnih sredstava	1.893	850	1.000
2.	Program „Modernizacija cesta u F BiH“	76.907	58.054	7.455
	Program „Modernizacija cesta u F BiH“- kreditna sredstva	75.302	57.444	7.375
	Program „Modernizacija cesta u F BiH“- vlastita sredstva	1.605	610	80
3.	Projekti JP Ceste F BiH	55.229	37.849	34.622
4.	Eksproprijacija i ostale aktivnosti vezane za eksproprijaciju	7.300	9.000	5.000
5.	Projekti finansirani iz Budžeta F BiH	50.300	23.200	34.000
	U K U P N O	191.629	128.953	82.077

U trogodišnjem periodu JP Ceste F BiH najviše planira investirati 2022 godine u projekte finansirane iz međunarodnih kreditnih sredstava vezanih za Program „Modernizacija cesta u F BiH“, dok su u narednoj 2023.godini i 2024. godini planirana manja sredstva za ulaganje, iz razloga što se Program završava 2024. godine. Za projekte finansirane iz Budžeta F BiH, Vlada F BiH svake godine donosi odluku, na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, o projektima i visini sredstava koja bi trebala implementirati JP Ceste F BiH u okviru Programa „Kapitalni transferi javnim preduzećima-transfer za izgradnju autocesta i brzih cesta“. JP Ceste F BiH iz vlastitih sredstava planira ulaganja u projekte rekonstrukcije i izgradnje, poboljšanje sigurnosti prometa, rasvjetu i semaforizaciju raskrsnica i tunela, eksproprijaciju i vanredno održavanje u okviru koga su sanacije i rekonstrukcije cestovnih objekata, sanacije oštećenih asfaltnih kolovoza, sanacije klizišta, odrona, slijeganja trupa puta, kosina i zasjeka.

Grafički prikaz visine planiranih investicija za period 2022.-2024.

1. Nabavka stalnih sredstava

Naziv	(000 KM)		
	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2024.
Nabavka stalnih sredstava	1.893	850	1.000
U K U P N O	1.893	850	1.000

Nabavka stalnih sredstava obuhvata nabavku automatskih brojača prometa, računarsku opremu, nove softverske programe kao i nadogradnju postojećih programa, automobile (obnavljanje voznog parka zbog starosti i troškova održavanja), vase, kao i druge nabavke neophodne za obavljanje djelatnosti.

2. Zajednički projekti sa međunarodnim finansijskim institucijama Program „Modernizacija cesta u F BiH“

Program “Modernizacija cesta u FBIH” (u daljem tekstu:Program), čija je implementacija u toku, prva je faza modernizacije cestovnog sektora u FBIH. U cilju utvrđivanja prioriteta za ulaganja (rekonstrukciju i izgradnju) sačinjena je Studija modernizacije magistralnih cesta koja je predstavljala osnov za pripremu Programa modernizacije u FBIH. Program obuhvata više investicija male i srednje vrijednosti koje se mogu podijeliti u dvije grupe i to:

- **I grupa** izgradnja cestovnih dionica od strateškog značaja za FBIH/ BiH i izgradnja obilaznica oko gradova; i
- **II grupa** rekonstrukcije/sanacije postojećih cesta i kolovozne konstrukcije, korekcije osovine, izgradnja trećih traka za spora vozila, rehabilitacije/ rekonstrukcije mostova i tunela, rehabilitacije/ rekonstrukcije crnih tačaka i opasnih mjesta, sanacije šteta na cestovnoj infrastrukturi nakon poplava u maju 2014. i dr.

Program takođe podržava napore za poboljšanje finansijske održivosti sektora poboljšanjem kapaciteta JP Ceste F BiH za planiranje ulaganja i nadziranje putem naprednog sistema upravljanja cestovnom imovinom. Integrirani sistem upravljanja cestovnom imovinom omogućava razvoj strategija prema rangu ceste, stanju ceste, prometu i ekonomskoj efikasnosti.

Implementacija Programa započeta je u 2018 godini. Rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, pribavljanje potrebnih odobrenja za građenje i nepredvidivi razvoj pandemije izazvane Corona virusom u proteklom periodu bili su najznačajnija prepreka ostavarenju ciljeva Programa i doveli su do potrebe restrukturiranja i produženje krajnjih rokova raspolaganja kreditima koji podržavaju Program.

I pored korištenja svih raspoloživih kapaciteta i aktivnosti u cilju ubrzavanja rješavanja imovinsko-pravnih pitanja za neke podprojekte već duži period nije postignut značajniji napredak. Postoji mogućnost, da okončanja efektivnosti kredita, da isti neće biti implementirani iz kreditnih sredstava.

Produženjem krajnjeg datuma raspoloživosti IBRD i EIB kredita, omogućiće se završetak radova na rekonstrukciji tunela Crnaja, te završetak spoja magistralnih cesta M6 i M17.3 kroz Stolac, čime će izgrađena cesta Stari Neum – Drenovac biti stavljena u punu funkcionalnost.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj prihvatile je zahtjev za restrukturiranje i produženje krajnjeg roka raspolaganja sredstvima kredita i definirala 30.11.2022 kao revidirani krajnji rok

zatvaranja kredita. Potpisivanjem Amandmana br.1 Finansijskom ugovoru između BIH i EIB krajnji rok zatvaranja kredita produžava se do 23.02.2023.

EBRD je produžio krajnji rok raspolaganja sredstvima zajma do 13.01.2024 godine, jer je I tranša kredita efektivna tek od polovine 2019. Za II tranšu su ispunjeni svi uslovi, i očekuje se njena efektivnost, a istom je obuhvaćeno finansiranje izgradnje novih dionica magistralnih cesta i obilaznica oko gradova koji zahtjevaju duži period izgradnje.

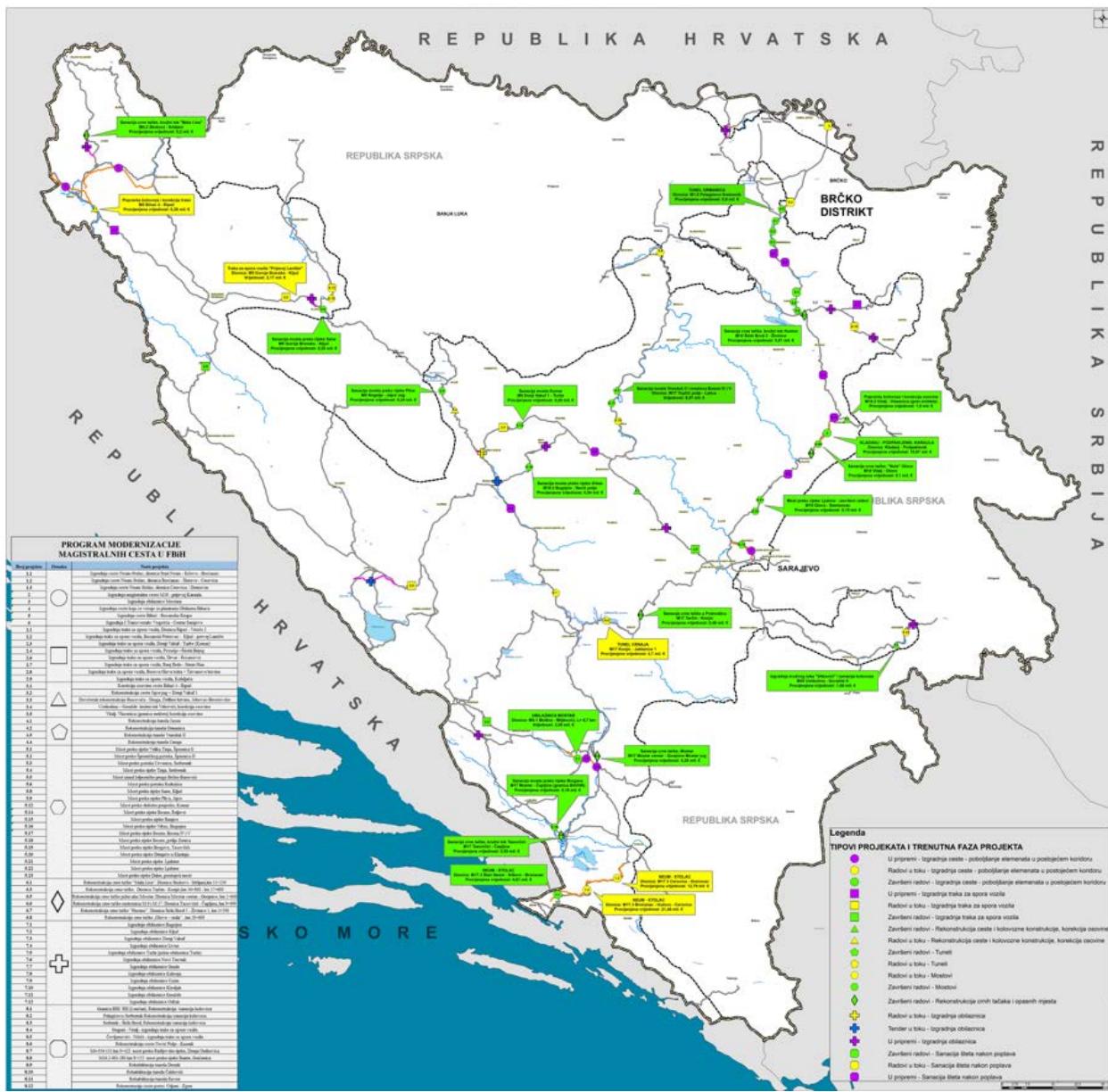
U niže navedenoj tabeli dat je pregled planiranih ulaganja kreditnih sredstava za Program Modernizacije cesta u F BiH za period 2022-2024.

Naziv	(000 KM)		
	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2024.
Program Modernizacija cesta u F BiH (kreditna sredstva)	75.302	57.444	7.375
Kamate (vlastito učešće)	1.605	610	80
UKUPNO	76.907	58.054	7.455

U skladu sa odredbama kreditnih Sporazuma sa međunarodnim razvojnim bankama (EIB,EBRD i WB-IBRD) i očekivanim godišnjim povlačenjima kreditnih sredstava, planirane su kamate koje se kapitaliziraju i finasiraju iz vlastitih sredstava.

U skladu sa odredbama člana 29. Zakona o porezu na dodanu vrijednost i instrukcijom Uprave za indirektno oporezivanje o uslovima i načinu povrata PDV-a po osnovu uvoza i isporuke dobara, za nabavke radova, usluga i roba za međunarodne projekte, može se ostvariti povrat PDV-a uz podnošenje propisane dokumentacije i dokaza o uplati PDV-a. Obzirom da se radi o povratnim sredstvima, plaćanje istih će se vršiti iz tekućeg priliva sredstava, a nadopunjavati povratom sredstava od Uprave za indirektno oporezivanje. Zbog vremenske neusklađenosti isplata za PDV i priliva sredstava po osnovu povrata PDV neophodno je određeni iznos sredstava planirati kao revolving sredstva za izmirenje obaveza po osnovu PDV.

U skladu sa kreditnim Sporazumima sa međunarodnim finansijskim institucijama (EIB,EBRD i WB-IBRD) i planiranim povlačenjima kreditnih sredstava po godinama, planirane su kamate koje se kapitaliziraju i finasiraju iz vlastitih sredstava.

Program „Modernizacija cesta u F BiH“

3. Projekti JP Ceste F BiH

3.1. Projekti rekonstrukcije i izgradnje

Najveći dio mreže magistralnih cesta izgrađen je do 1975. godine za potrebe tadašnjeg prometa i sa skromnim elementima (nedovoljna širina kolovoza i planuma ceste, veliki usponi, oštре krivine, nedovoljna debljina kolovozne konstrukcije, strme i nezaštićene kosine i dr.). Prema podacima o prosječnom godišnjem dnevnom saobraćaju, pojedine dionice magistralnih cesta su preopterećene. Uz to prisutan je stalni porast ukupnog broja registriranih vozila u BiH, a obzirom da nemamo izgrađenu mrežu autocesta i brzih cesta, većina prometa je usmjerena na magistralne ceste, što se odražava na smanjenu sigurnost prometa.

Nedovoljna širina kolovoza, veliki nagibi, oštri radijusi krivina, neplanska izgradnja objekata, te brojni drugi faktori doprinose niskoj razini prometne usluge i negativno utječe na sigurnost prometa.

Strateški ciljevi JP Ceste FBiH su povećanje sigurnosti prometa i podizanje razine usluge na magistralnim cestama u FBiH. Razvoj magistralne cestovne mreže treba stalno težiti ispunjenju ovim strateškim ciljevima, kao i osiguranju minimalnog negativnog utjecaja na okoliš, zdravlje i kvalitetu života stanovništva koje živi u blizini ceste. Osim navedenog razvoj magistralne mreže treba imati za cilj i kvalitetno međusobno povezivanje regija, te razvoj lokalnih zajednica.

U planskom periodu 2022-2024, pored nastavka aktivnosti na implementaciji projekata iz Programa modernizacije neophodno je nastaviti i aktivnosti na projektima započetim sredstvima Vlade FBiH i JP Ceste FBiH za koje je pripremana investiciono-tehnička dokumentacija, rješavani imovinsko-pravni odnosi, te je na nekima i započeta realizacija.. Također za novoproglašene magistralne ceste trebalo bi osigurati sredstva za rekonstrukcije prioritetnih dionica, jer iste nemaju elemente magistralnih cesta.

(000 KM)			
Naziv	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2024.
Projekti rekonstrukcije i izgradnje	8.424	7.348	6.400
UKUPNO	8.424	7.348	6.400

3.2 Rasvjeta i semaforizacija raskrsnica i tunela

Lokalne zajednice u Federaciji BiH sve više imaju potrebu za rekonstrukcije raskrsnica na magistralnim cestama u urbanim područjima. I studije "Crnih tačaka" dokazale su potrebu za rekonstrukcijom raskrsnica na križanjima sa magistralnim, regionalnim i lokalnim cestama, na kojima se na mjestu križanja dešavaju saobraćajne nezgode. Kao pozitivna rješenja na poboljšanju sigurnosti prometa na kritičnim raskrsnicama su se pokazale kružne raskrsnice. U pravilu, rekonstrukcije raskrsnica u kružne tokove prati i postavljanje rasvjete u zoni raskrsnica.

Također, trend preuzimanja semaforskih uređaja na magistralnim cestama, dodjela novih putnih pravaca nakon primjene odluke o kategorizaciji cesta, te naprijed navedene rekonstrukcije raskrsnica u kružne tokove uzrokuje povećanom potrebom za investiranjem i održavanjem i u ovom segmentu.

Na osnovu preporuke iz Studije energetske efikasnosti potrošnje u JP Ceste FBiH potrebno je izvesti nekoliko prioritetnih projekata u cilju značajnog smanjenja potrošnje električne energije.

Za planirani period predviđena su minimalna sredstva u skladu sa mogućnostima i realnim potrebama.

(000 KM)			
Naziv	Plan 2022.	Plan 2023.	Plan 2024.
Rasvjeta i semaforizacija raskrsnica i tunela	1.592	1.198	1.020
UKUPNO	1.592	1.198	1.020

3.3 Poboljšanje sigurnosti prometa

Cestovna mreža u BiH spada među slabije razvijene u Evropi, što je jasno vidljivo iz podataka o gustini cestovne mreže od 45 km/100 km², odnosno 5,7 km/1.000 stanovnika, koja je za 2,5 - 4 puta manja nego u zemljama zapadne Evrope.

Prema podacima o prosječnom godišnjem dnevnom saobraćaju, dolazimo do zaključka da su pojedine dionice magistralnih cesta preopterećene. U prilog toj konstataciji ide i činjenica da je prisutan stalni

porast ukupnog broja registriranih vozila u BiH, koji ne prati poboljšanje cestovne infrastrukture, što doprinosi lošem stanju sigurnosti u cestovnom saobraćaju u Bosni i Hercegovini.

Nedovoljna širina kolovoza, veliki nagibi, oštri radijusi krvina, neplanska izgradnja objekata, te brojni drugi faktori doprinose da su operativne brzine na cestama u Bosni i Hercegovini oko 50 km/h, kao i niskom nivou saobraćajne usluge, što za posljedicu ima veliki broj saobraćajnih nezgoda, a samim tim i povećanje troškova.

Magistralne ceste u FBiH tangiraju ili presijecaju veliki broj naseljenih mesta. Zbog lijevih skretanja sa magistralne ceste i priključivanja lokalnih, regionalnih pa i magistralnih cesta, ugroženo je bezbjedno odvijanje prometa na magistralnim cestama. Iz navedenog razloga se javlja sve veća potreba za rekonstrukcijom raskrsnica za veća naseljena mesta, industrijske zone, i sl. Zbog povećanja prometa na većini magistralnih cesta, javlja se i potreba za rekonstrukcijom križanja i sa regionalnim i magistralnim cestama.

Također, duž magistralnih cesta se proširuju naselja, grade se infrastrukturni objekti za naselja (škole, ambulante i sl.) čime se pojačava pješački promet uz magistralne ceste. Iz navedenog razloga, u cilju povećanja bezbjednosti svih učesnika u prometu, javlja se potreba za izgradnjom pješačkih staza uz magistralne ceste u gusto naseljenim područjima. Iz navedenog razloga se javlja i potreba za poboljšanjem i unaprijedenjem horizontalne i vertikalne signalizacije (ugradnja vibro traka na kolovozu, ugradnja "treptača" i sl.).

U okviru Programa „Modernizacije magistralnih cesta u FBiH“ u 2019. izvršeno je snimanje po iRAP metodi 26 magistralnih cesta, kao i nedavno kategorisane magistralne ceste. Na osnovu snimljenih i analiziranih podataka, izrađeno je pet vrsta cestovnih mapa koristenjem iRAP metodologije za mapiranje rizika i prijedlog investicijskih planova za bezbjednije ceste, što omogućava efektivno planiranje i upravljanje pitanjima sigurnosti prometa na magistralnim cestama u FBiH.

(000 KM)			
	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>
Poboljšanje sigurnosti prometa		16.122	8.143
U K U P N O		16.122	8.143
			10.331

3.4. Vanredno održavanje

(000 KM)				
<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
3.4.1.	Sanacija i rekonstrukcija cestovnih objekata	11.495	8.657	6.595
3.4.2.	Sanacija oštećenih asfaltnih kolovoza	14.807	10.402	8.488
3.4.3.	Sanacija klizišta, odrona, sanacija slijeganja trupa puta, kosina i zasjeka	2.789	2.101	1.788
	U K U P N O	29.091	21.160	16.871

3.4.1. Sanacija i rekonstrukcija cestovnih objekata

Stanje cestovnih objekata (mostova i tunela) na magistralnim cestama FBiH se kontinuirano prati (redovni godišnji i glavni pregledi) i baza o objektima se dopunjava i ažurira, tako da su na svim objektima evidentirani nedostaci sa ocjenom oštećenja.

U proteklom periodu kompletirana je baza podataka o cestovnim objektima na novoproglašenim dionicama magistralnih cesta : M-17.5, Jablanica - Posušje - Grude - Privalj i M-4.3, Velika Kladuša - Vrnograč - Radića most - Bužim - Bosanska Otoka.

Prema bazi podataka na mreži magistralnih cesta ima ukupno 521 most, ukupne dužine cca 22,79 km. Značajan je broj mostova na kojima su evidentirana manja ili veća oštećenja. Ova oštećenja zahtijevaju poduzimanje hitnih mjera sanacije, kako bi se isti doveli u stanje zadovoljavajuće upotrebljivosti, sprječilo dalje propadanje mostova i povećala sigurnost prometa na mostovima.

Kako bi se stanje značajnije popravilo neophodno je kontinuirano izdvajati sredstva za sanacije/rekonstrukcije mostova i pripremu tehničke dokumentacije.

U proteklom planskom periodu je kroz Program Modernizacije i vlastitim sredstvima JP Ceste FBiH , sanirano/rekonstruirano 40 mostova (uključujući i mostove na kojima su sanirane dilatacije) i pripremana projektna dokumentacija za mostove koji su prema bazi podataka prioritetni i koje treba sanirati/rekonstruirati u ovom planskom periodu.

Kriterij za utvrđivanje prioriteta za sanaciju, rekonstrukciju i investiciono održavanje su: stanje mosta prema bazi podataka, stanje mosta prema redovitim godišnjim pregledima, ostvareni i planski PGDS na posmatranoj dionici, te uzimanje u obzir mogućih posljedica, zbog vremenskog odlaganja sanacije objekta.

Također se na temelju izvršenih redovnih godišnjih pregleda izvode potrebni radovi redovnog održavanja mostova i utvrđuju prioriteti za investiciono održavanje. Redovnim održavanjem mostova se otklanjamaju ili usporavaju uzroci koji dovode do propadanja konstrukcije mosta čime se odlaže sanacija odnosno produžava vijek trajanja konstrukcije.

Prema bazi podataka na mreži magistralnih cesta ima ukupno 59 tunela ukupne dužine 12,80 km, od kojih su 24 bez obloge, a značajan broj bez hidroizolacije, drenaže i podnožnog svoda. Na većem broju tunela primjetne su: brojne deformacije i oštećenja na vidljivim površinama obloge, deformisan kolovoz, procjedivanje podzemnih voda i neriješena odvodnja.

Deformacije i oštećenja obloge su u vidu pukotina i prslina, a procjedna voda pojavljuje se na oblozi u vidu vlaženja, kapanja i curenja. Zbog nepostojanja hidroizolacije i navedenih manjkavosti prisutnih u okviru sistema odvodnje, otjecanje procjednih voda je nekontrolirano, odnosno prometni uvjeti stvoreni postojećim okolnostima su nepovoljni u smislu sigurnog i neometanog odvijanja prometa. Navedena oštećenja zahtijevaju hitne sanacije u cilju sprečavanja daljeg propadanja konstrukcije, povećanja sigurnosti i podizanja nivoa usluge.

Kako bi se stanje značajnije popravilo neophodno je kontinuirano izdvajati sredstva za sanacije/rekonstrukcije tunela i pripremu investiciono-tehničke dokumentacije.

U proteklom planskom periodu u okviru Programa Modernizacije je sanirano/rekonstruirano 5 tunela (Vranduk, Jasen, Ormanica, Čaklovići i Vinac), a u toku je sanacija još 2 tunela (Crnaja i Skela). Takođe je pripremana projektna dokumentacija za tunele koji su prema bazi podataka prioritetni i koje treba sanirati/rekonstruirati u ovom planskom periodu.

Kako bi se stanje tunela dovelo na zadovoljavajuću razinu neophodno je kontinuirano ulaganje u sanacije i rekonstrukcije, pa je u narednom periodu potrebno osigurati sredstva za sanacije/rekonstrukcije tunela koji su prema bazi podataka označeni kao prioritetni za intervencije. U skladu sa osiguranim/planiranim sredstvima, a prema gore navedenim kriterijima vršit će se odabir objekata za sanaciju i rekonstrukciju.

3.4.2. Sanacija oštećenih asfaltnih kolovoza

Program „Rehabilitacija cesta F BiH“, okončan je 2013. godine i istim je sanirano asfaltnih kolovoza u dužini cca 1.120 km. Međutim, magistralna mreža je znatno duža, a zbog ograničenosti budžeta na svim planiranim putnim pravcima nije bilo moguće izvršiti sanaciju kolovoza na cijelim dionicama. Također, prve dionice iz programa rehabilitacije magistralnih cesta sanirane su prije 13 godina, što ih već svrstava u prioritete za novi investicioni ciklus sanacije i minimalno zamjene habajućeg i zaštitnog sloja asfalta. Ovo se odnosi na magistralne ceste sa većim PGDS-om.

Stoga, JP Ceste FBiH, svake godine izdvoji određena sredstva za sanaciju asfaltnih kolovoza nakon izvršene analize kolovoza i stanja cesta na istim. Izdvojena sredstva nisu dovoljna, pa je potrebno inicirati, putem resornog ministarstva kreditna sredstva ili sredstva iz drugih izvora, ako finansijski uvjeti budu dozvoljavali.

Sve dionice potrebno je održavati i sanirati kako bi se spriječilo njihovo daljnje propadanje, a ujedno povećati sigurnost i udobnost vožnje svih učesnika u prometu.

U prethodnom periodu je dio regionalnih cesta prekategorisan u magistralne ceste, a prema "Studiji kategorizacije cesta Federacije BiH" iz 2016. godine, trebalo bi da prekategorizacija cesta prati finansijska sredstva JP Ceste F BiH, što nije urađeno (prekategorizirano je 420 km regionalne ceste bez elemenata magistralne cesta, a da nisu obezbjeđena dodatna sredstva). Za očekivati je, da će se dužina magistralnih cesta u narednom periodu povećati prekategorizacijom regionalnih cesta u magistralne.

3.4.3. Sanacija klizišta, odrona slijeganja kosina i zasjeka

Prema Zakonu o cestama Federacije BiH u radove vanrednog održavanja cesta spada i sanacija klizišta i odrona. JP Ceste F BiH svake godine, u skladu sa potrebama na terenu i raspoloživim sredstvima, dio finansijskih sredstava planira za sanaciju klizišta, odrona, kosina, zasjeke i usjeka, slijeganja trupa ceste po prioritetima. Veoma je teško odrediti prioritete za sanaciju, jer pojave klizišta, slijeganja trupa ceste, osoline sa škarpi kosina usjeka i zasjeke često se dešavaju iznenada, i ovakve pojave uglavnom zahtjevaju hitne mjere sanacije. Sanacija naprijed navedenih pojava prije svega zahtjeva izradu projektne dokumentacije, a kao podloga za izradu projektne dokumentacije služe geomehanička istraživanja i izrada elaborata (Misija G21).

JP Ceste F BiH svake godine osigura i sredstva za izradu projektne dokumentacije za iznenadne pojave klizišta, odrona, slijeganja trupa ceste i zaštite kosina. Navedena sredstva su neophodna jer se klizišta, odroni i slijeganja trupa ceste često pojavljuju iznenada, a vrlo često se pojavljuju nakon zimskog perioda kada dolazi do otapanja snijega, zatim kišnih perioda kada dolazi do zasićenja terena vodom, a česta pojava je klizišta na cestama uslijed nabujalih vodotoka uz magistralne ceste za vrijeme učestalih kišnih perioda.

Putni pravci koji su ugroženi čestom pojmom klizišta i slijeganja trupa ceste su: M18 Granica entiteta - Ban Brdo - Simin Han – Tuzla – Kladanj - Sarajevo, ceste u Unsko - Sanskom kantonu, M 5 Jajce - Donji Vakuf - Travnik, M 16 Granica entiteta (Crna rijeka) - Jajce, M 16.2 Bugojno – Prozor - Jablanica, M16.4 Bugojno - Nević Polje, M17 Sarajevo – Konjic – Jablanica - Mostar, M19.2 granica entiteta - Vitalj.

4. Eksproprijacija i ostale aktivnosti vezane za eksproprijaciju

<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
Eksproprijacija i aktivnosti vezane za eksproprijaciju	7.300	9.000	5.000
U K U P N O	7.300	9.000	5.000

U toku je realizacija Programa "Modernizacija cesta u FBiH", koji se finansira iz sredstava kredita međunarodnih institucija, a osnovni preduslov za odpočinjanje radova na projektu je okončanje postupka eksproprijacije, zaključno sa dobijanjem građevinske saglasnosti (dozvole) za izgradnju planiranih trasa. Zbog navedenog razloga JP Ceste F BiH su planirale sredstva za eksproprijaciju i ostale aktivnosti vezane za istu u naredne tri godine 21,30 mil.KM.

5. Projekti finansirani iz sredstava Budžeta F BiH

Vlada F BiH je Odlukom o usvajanju Programa utroška dijela sredstava „Kapitalni transferi javnim preduzećima – transfer za izgradnju autocesta i brzih cesta“ Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, odredila JP Ceste F BiH za implementatora sredstava sljedećih projekata:

1. Izgradnja brze ceste Lašva-Nević polje - prolaz kroz zonu Vitez,
2. Izgradnja Južne obilaznice Mostara,
3. Projekat izgradnje i rješavanja spoja magistralnih cesta M6.1 i M17, te sanacija i rekonstrukcija magistralnih cesta u gradu Mostaru,
4. Poddionica: Šiški Brod - Đurđevik na trasi ceste Tuzla – Sarajevo,
5. Izgradnja gradskog autoputa - brze ceste u Sarajevu, dionica Stup-Buća potok- Pofalići-Velešići-Bantbaša i
6. Sanacija i rekonstrukcija ceste M15, dionica: granica entiteta-Sanski most1-Kamičak.

U Budžetu F BiH, nakon usvojenog Programa, svake godine se planiraju sredstva za Kapitalne transfere, a obzirom da je u toku implementacija Programa, JP Ceste F BiH su u donjoj tabeli planirale sredstva koja bi se realizovala iz Budžeta F BiH u naredom trogodišnjem periodu.

<i>Naziv</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
Projekti iz Programa „Kapitalni transferi javnim preduzećima“	50.300	23.200	34.000
U K U P N O	50.300	23.200	34.000

IZVORI FINANSIRANJA

(000 KM)

<i>Red Br.</i>	<i>O P I S</i>	<i>Plan 2022.</i>	<i>Plan 2023.</i>	<i>Plan 2024.</i>
1.	JAVNI PRIHODI	101.550	101.000	104.200
2.	KREDITNA SREDSTVA MEĐUNARODNIH FINANS. INSTITUCIJA	75.787	57.444	7.375
3.	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	41.731	30.000	28.000
4.	SREDSTVA BUDŽETA F BIH I GRANT SREDSTVA	50.437	23.200	34.000
5.	AMORTIZACIJA	700	800	800
I	UKUPNO PLANIRANA SREDSTVA	270.205	212.444	174.375

RASPOREĐENA SREDSTVA

1.	OTPLATA KREDITA	18.400	20.100	25.900
2.	JAVNI RASHODI	59.476	62.591	65.598
3.	INVESTICIJE	191.629	128.953	82.077
4.	TROŠKOVI AMORTIZACIJE	700	800	800
II	UKUPNO RASPOREĐENA SREDSTVA	270.205	212.444	174.375

Na osnovu Zakona o cestama F BiH, JP Ceste F BiH obavlja poslove od općeg interesa, ne posluje na komercijalnoj osnovi i ne stječe dobit, već svoje aktivnosti obavlja na osnovu odobrenog plana i programa rada od strane Vlade F BiH tj. Osnivača. Razlika javnih prihoda i javnih rashoda predstavlja finansijski rezultat koji je neoporeziv. Iskazani finansijski rezultat ne može biti predmet ponovne raspodjele na dividendu ili povećanje kapitala. Finansijski rezultat se raspoređuje na obaveze prema planiranoj namjeni. Ovako stvorene obaveze predstavljaju izvor sredstava koji će se utrošiti isključivo za upravljanje, građenje, rekonstrukciju, održavanje i zaštitu javnih cesta.

U skladu sa mišljenjem i preporukom Ureda za reviziju institucija u F BiH, iskazanim u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2019. godinu, da prikupljena novčana sredstva po osnovu naknada od nafte i naftnih derivata i naknada za upotrebu cesta koje se plaćaju pri registraciji vozila nisu poslovni već javni prihodi namijenjeni za održavanje, zaštitu, obnovu, rekonstrukciju i izgradnju javnih cesta i da iste treba iskazivati na poziciji dugoročnih razgraničenja od momenta uplate do njihove realizacije, pa se u bilanci uspjeha iskazuje **finansijski rezultat jednak nuli**, kao i u poreznoj bilanci, jer JP Ceste F BiH nije obveznik poreza na dobit.

D. PRAVNI I KADROVSKI POSLOVI

Aktivnosti Sektora pravnih, kadrovske i opštih poslova mogu se podijeliti na slijedeće oblasti:

- pravne
- kadrovske poslove

Sektor pravnih, kadrovske i opštih poslova JP Ceste F BiH poslove i aktivnosti iz svog domena bazira na primjeni svih pozitivnih zakonskih propisa koji su doneseni i važe u F BiH i BiH, kao i svih izmjena i dopuna koje se donesu u planiranom periodu, te prati zakonske i podzakonske propise vezane za djelatnost JP Ceste F BiH i njihovu primjenu.

U tom smislu, u skladu sa svim promjenama koje nastanu u toku planiranog perioda, a koje se odnosi na eventualne izmjene svih pozitivnih zakonskih propisa, vršit će se usklađivanje svih opštih akata JP Ceste F BiH sa tim izmjenama u proceduri izrade nacrta, prijedloga, kao i prečišćeni tekstovi istih akata.

Izražena je neophodnost praćenja svih zakonskih promjena u organizaciji JP Ceste F BiH, a po potrebi i priprema svih akata koji su potrebni za upis u sudske registre.

Pravni poslovi, a vezani za aktivnosti Sektora pravnih, kadrovske i opštih poslova, se dijele na sve oblasti prava i to prvenstveno na oblast privrednog prava, gdje se reguliše rad privrednih društava, javnih preduzeća itd.. kao i oblast parničnih, vanparničnih, prekršajnih, izvršnih i upravnih postupaka, a dijelom i imovinsko-pravnih poslova, kao i manjim dijelom iz oblasti krivičnog prava.

Najveća aktivnost Sektora usmjerena je na organizaciju i zastupanje JP Ceste F BiH pred nadležnim sudovima u F BiH, u BiH i u pojedinim predmetima i u regionu, kao i zastupanje pred drugim organima.

Sektor će provoditi sve aktivnosti na pripremi predmeta i njihovoj odbrana u skladu sa zakonima koji regulišu tu oblast kao i aktivnosti na pokretanju tužbi, gdje se kao tužilac pojavljuje JP Ceste F BiH, gdje za to postoje zakonski uslovi, te podnošenju izvršnih prijedloga u tim predmetima...itd.

Vršiće se obavljanje svih stručnih i administrativnih poslova iz djelokruga rada sektora, vezanih za rad i funkcionisanje organa JP Ceste F BiH.

Također, vodiće se evidencija radnika JP Ceste F BiH i obavljati ostali poslovi iz radnih odnosa i kadrovski poslovi u skladu sa zakonom i opštim aktima.

Aktivnosti Sektora pravnih, kadrovske i opštih poslova će i u narednom periodu biti usmjerene na poduzimanju mjera i aktivnosti radi pravne zaštite imovinskih interesa JP Ceste F BIH, afirmacija svih vidova preventivne djelatnosti u cilju pozitivnog poslovanja, kontinuirano praćenje pojave i problema vezanih za primjenu zakona, te punu zaštitu radnika JP Ceste F BIH.

E. ODJEL ZA JAVNE NABAVKE

Odjel za nabavke funkcioniра i obavlja svoje poslove i zadatke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i njegovim pratećim podzakonskim aktima (u daljem tekstu: Zakon), te odredbama Statuta, a na temelju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, Pravilnika o javnim nabavkama i drugih općih akata JP Ceste F BiH.

Odjel za nabavke će:

- nastaviti sa praćenjem izmjena u zakonskoj regulativi javnih nabavki, sa učestvovanjem u postupcima javnih nabavki od njihovog pokretanja do zaključenja ugovora o nabavci, kao i čuvanja i arhiviranja predmeta javnih nabavki;
- pripremati izvještaje o provedenim postupcima javnih nabavki za Odbor za reviziju i Nadzorni odbor, i za Agenciju za javne nabavke, te će u saradnji sa Upravom poduzimati mјere za unaprijeđenje svih aktivnosti vezanih za javne nabavke JP Ceste F BiH;
- u skladu sa dosadašnjom praksom i izmjenama Zakona o javnim nabavkama vrši će se izmjene – dopune Pravilnika o javnim nabavkama, radi usaglašavanja sa praksom i izmjenama ZJN.

Nakon usvajanja Plana poslovanja JP Ceste FBiH za tekuću godinu, Odjel za nabavke će u saradnji sa nadležnim sektorima pripremiti Plan nabavki za tekuću godinu.

Plan nabavki za tekuću godinu će nakon usvajanja biti objavljen na internet stranici JP Ceste FBiH i na portalu „e nabavke“, u skladu sa Zakonom

Planira se razviti i uvesti sistem praćenja realizacije godišnjih planova nabavki.

Planirano i neophodno kontinuirano usavršavanje radnika odjela za nabavke, kao i ostalih učesnika u postupcima javnih nabavki, putem učestvovanja na seminarima, savjetovanjima, radionicama i konferencijama iz ove oblasti, u cilju postizanja što veće informiranosti o primjeni u praksi Zakona o javnim nabavkama i izmjena u Zakonu o javnim nabavkama.

U narednom periodu se planira u skladu sa Zakonom obezbjediti osposobljavanje radnika odjela za nabavke za službenike javnih nabavki.

F. ANALIZA RIZIKA

Utvrđivanje rizika u JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo se vrši na nivou društva kao cjeline, organizacionih jedinica i poslovnih procesa, te na nivou pojedinačnih projekata.

Upravljanje rizicima i odgovornost za iste prvenstveno je na menadžmentu društva, te rukovodeći kadrovi za svaki pojedinačni projekt vrše sagledavanje rizika kao i donošenje mјera kako se sa pojedinim od tih rizika nositi i na koji način smanjiti njihov uticaj.

Potreba praćenja rizika na nivou projekata prvenstveno je u ocjeni i odgovornosti Uprave i nižih nivoa rukovodećih kadrova.

Analizom evidentiranih rizika sagledava se i ocjenjuje funkcionisanje djelovanja sistema internih kontrola na nivou organizacionih cjelina i poslovnih procesa, te uticaj rizika na realizaciju planiranih projekata.

Izvršena je klasifikacija rizika na:

1. Rizici okruženja
2. Procesni rizici i
3. Rizici informacija za donošenje odluka

U narednom dijelu dajemo kratak opis svakog napijed navedenih rizika.

1. Rizici okruženja predstavljaju rizike koji su rezultat okruženja u kojem društvo djeluje i kao takvi vrše veći ili manji uticaj na društvo. Karakteristika ove vrste rizika je da društvo nema nikakav uticaj na njih ili je taj uticaj neznatan. Ovu grupu rizika možemo smatrati rizicima koji su stalno prisutni i procesi koji se odvijaju u društvu ne mogu uticati na iste, dok navedeni rizici mogu imati značajan uticaj na društvo. Rizici su svrstani u sljedeće kategorije: regulatorni rizici/državna politika, štete, Pravni rizik, Rizik konkurenčije, Rizik djelatnosti, Rizik neobaviještenosti kupaca- korisnika cestovne infrastrukture, Društveni trendovi i Kreditni rizik.

Rizici ocijenjeni sa najvećim uticajem na rad društva iz ove skupine su:

- Regulatorni rizik/državna politika - Rizici koji proizilaze iz neblagovremene saglasnosti Vlade F BiH i usvajanja plana i programa poslovanja i dugotrajni i skupi postupci pribavljanja raznih saglasnosti. Svake godine se postupci pribavljanja saglasnosti usložnjavaju – traži se sve više dokumenata.
- Pravni rizici - Rizici koji nastaju zbog neažurnih i neuređenih zemljšnjih knjiga u dijelu koji se odnosi na dionice magistralnih cesta i objekata na istim kojima upravlja društvo, rizici koji proizlaze iz dužine vremenskog perioda rješavanja po žalbama u postupcima nabavki kod Ureda za žalbe i rizici koji mogu nastati zbog dužine trajanja sudskeh postupaka
- Kreditni rizik - Rizik iz postojanja mogućnosti da društvo neće biti u mogućnosti koristiti odobrena kreditna sredstva zbog neusvajanja legislative koja je navedena kao uslov za efektivnost kredita.
- Rizik Konkurenčije - Ograničen broj ponuđača za nabavku pojedinih vrsta roba, radova i usluga.

2. Procesni rizici predstavljaju rizike na koje društvo može vršiti uticaj i kojima može upravljati u skladu sa ocjenama vjerovatnoće nastanka i uticaja koji određeni rizik može imati na društvo odnosno u skladu sa ukupnom ocjenom prepoznatog rizika.

Rizici su svrstani u sljedeće kategorije: organizacijska struktura, stil vođenja, sistem nagrađivanja i podsticaji, izbor personala – kadrovi, rizik gubitka ključnog osoblja, rizik reputacije – imidža, rizik efikasnosti, rizik kapaciteta, operativni rizik, rizik planiranja, rizik vanjskog izvora, rizik rezervacija sredstava, rizik kapaciteta, rizik neusaglašenosti, štete, rizik sposobnosti za promjene, rizik ovlasti, rizik komunikacije, rizik upravljanja kvalitetom, rizik vremenskog ciklusa, ravni rizik, rizik realizacije ugovora sa dobavljačima, nabavke – tenderska dokumentacija, nabavke – kvalitet usluga, rizik raspoloživosti, finansijski rizik – gotovina i sredstva na računima kod banaka, rizik cijena, rizik likvidnosti i kreditni rizik, rizik integriteta, sistemi kontrole, zaštita na radu i ekologija, zdravstveni rizici i cyber rizici.

Rizik ocijenjen sa najvećim uticajem na rad društva iz ove skupine je:

- Rizik raspoloživosti - Rizici koji se mogu javiti po primopredaji cesta po Odlukama Vlade F BiH o prekategorizaciji cesta. (Problem preuzimanja cesta po finansijskom, pravnom, projektno tehničkom aspektu kao i katastrom cestovnih nekretnina – jer upravitelji koji predaju ceste ne raspolažu kompletном dokumentacijom).
- Operativni rizik - Rizik iz postojanja mogućnosti da društvo nije u mogućnosti obezbijediti sredstva za dovođenje novokategorisanih cesta na nivo magistralnih cesta, rizik planiranja manjeg iznosa sredstava za pojedine projekte od stvarno potrebnog (predviđenog projektantskim predračunom) i rizik koji proizilazi iz velike starosti objekata na magistralnim cestama. Prosječna starost mostova je 48 godina, a tunela 43 godine i rizik iz postojanja mogućnosti neadekvatne iskorištenosti radne snage u okviru radnog vremena.
- Finansijski rizik – rizik cijena- Rizik plaćanja zateznih kamata zbog dugog perioda rješavanja sudskeh sporova,
- Pravni rizik - Rizik iz postojanja mogućnosti da zbog uticaja Zakona o javnim nabavkama BiH, Društvo nije u mogućnosti blagovremeno sklopiti ugovore i izršiti planirane aktivnosti.

3. Rizici informacija za donošenje odluka

Rizik se odnosi na upotrebljivost i blagovremenost informacije. Rizik da informacija korištena kao potpora za donošenje strategijskih, operativnih i finansijskih odluka nije relevantna ili pouzdana

Prema rezultatima procjena rizika, prisutni su slijedeći rizici prikazani prema visini ocjene, i to:
Regulatorni rizik/država/politika, rizik komunikacije, pravni rizik i rizik funkcionisanja internih kontrola.

Pomenuti rizici su sa aspekta mogućih uticaja na postizanje planiranih ciljeva i rezultata poslovanja veoma značajni.

- Regulatorni rizik /država/ politika - je ocjenjen kao značajan rizik. Ovaj rizik je jako izražen iz razloga što je preduzeće osjetljivo na promjene u propisima. Zbog tako izražene kolizije i nedorečenosti menadžment mora imati stalnu komunikaciju u postupku donošenja zakona, kako bi se moglo blagovremeno reagovati shodno specifičnosti djelatnosti i organizovanja preduzeća.
- Rizik komunikacije - Rizik iz postojanja mogućnosti da nisu na raspolaganju ispravni, ažurni ili relevantni podaci i rizik iz postojanja mogućnosti razlika između prenesenog i stvarnog događaja.
- Pravni rizik- je i dalje veoma značajan u smislu da postoje sudske sporove koji datiraju iz predhodnog perioda, a preduzeće se smatra pravnim nasljednikom i od istog se zahtjevaju štete. To ima uticaja na visinu sredstava koja se u skladu sa odredbama MRS-37, trebaju rezervisati za sudske sporove.
- Rizik funkcionisanja internih kontrola - nemogućnost posjedovanja adekvatnih i blagovremenih informacija koje bi trebale biti podloga za donošenje odluka, odnosno neblagovremeno dostavljanje dokumentacije i informacija o istoj na postupanje. Posebno se odnosi na dokumentaciju vezanu rokovima za postupanje.

Godišnjim Studijama rizika JP Ceste F BiH, redovno se analiziraju svi identifikovani rizici i Uprava društva redovno prati njihov uticaj na poslovanje, te poduzima adekvatne mjere za sprečavanje rizika u poslovanju sa osnovnim ciljem da se realizuju planski zadaci.

G. PRIJEDLOG MJERA

1. Prihod od nafte i naftnih derivata

U Službenom glasniku BiH broj: 91/2018. od 26. decembra 2018. objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini. Na osnovu izmjena, naknada od nafte i naftnih derivata kao vrsta indirektnog poreza plaća se u iznosu od 0,25 KM/l, od čega 0,20 KM/l za izgradnju autoputeva, a 0,05 KM/l za izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva. Kao što se vidi, raspodjela 0,05 KM/l nije jasno definisana, da li se odnosi na brze ceste, magistralne, regionalne ili lokalne, te je neophodno insistirati na pripadnosti cijelih 0,05 KM/l. Ne treba zaboraviti uvijet kredita EBRD-a, za Program Modernizacija cesta F BiH, koji prethodi efektivnosti kredita II tranše, a to je usvajanje legislative na nivou F BiH koja osigurava da godišnje alokacije sredstava od naknada za naftu i naftne derive za JP Ceste F BiH nisu manje od alokacija utvrđenih Zakonom o cestama FBiH od 15.3.2010.

- Kontinuirano voditi aktivnosti do odgovarajućih izmjena.

2. Nastaviti inicijativu za povrat sredstava u iznosu od 15,00 mil.KM, uplaćenih u Budžet F BiH 2012. godine, na ime kredita EBRD br. 31788 - Razvoj puteva (Sarajevska obilaznica)

Vlada F BiH je 2009. donijela Zaključak godine kojim je zadužila Federalno ministarstvo prometa i komunikacija (FMPIK) u cilju izmirenja dospjelih obaveza JP Direkcija cesta F BiH po kreditu EBRD br. 31788 (38.592.100 EUR-a) - Razvoj puteva, da u roku od 30 dana Vladi F BiH dostavi prijedlog odluke kojom bi se obaveze po kreditu isplaćivale iz prihoda JP Autoceste F BiH, a Federalno ministarstvo finansija (FMF) da pripremi sporazum kojim bi se obaveze po kreditu prenijele na JP Autoceste F BiH. Navedeni Zaključak nije realizovan, a u međuvremenu je kredit br. 31788 realizovan kao izvor finansiranja za projekat Sarajevske obilaznice, evidentirane vanbilansno u JP Ceste F BiH, koje su samo implementator navedenog projekta u ime Vlade F BiH, tako da JP Ceste F BiH nije krajnji korisnik kredita.

Potraživanja JP Cesta F BiH od Vlade F BiH na dan 31.12.2019. godine iznose 15,00 mil.KM, a odnose se na sredstva prenesena u 2012. godini sa redovnih transakcijskih računa na depozitni račun Budžeta F BiH. Zapisnički je konstatovano da su JP Ceste F BiH, na traženje FMF, FMPIK i predstavnika JP Autocesta F BiH, dana 4.5.2012. godine izvršile uplatu 10,00 mil.KM na ime dospjelih obaveza po kreditu br. 31788. Izvršena je i dodatna uplata od 5,00 mil.KM što ukupno iznosi 15,00 mil.KM. Obzirom da je dovedena u pitanje likvidnost preduzeća, JP Autoceste F BiH su, na osnovu zapisnika sa održanog sastanka sa već spomenutim predstavnicima, upatile JP Ceste F BiH 5,00 mil.KM, koje se u JP Ceste F BiH vode kao dugoročne obaveze. U međuvremenu je formirana Radna grupa koja je Vladi F BiH dostavila prijedlog za alokaciju kreditnih sredstava.

Vlada F BiH je 2014. godine donijela Prijedlog odluke kojim je predviđena refundacija sredstava u periodu 2015. - 2017. godina sa godišnjim uplatama od 5,00 mil.KM. Međutim, da bi se navedeni Prijedlog Vlade F BiH proveo, bilo je potrebno da oba Doma Parlamenta F BiH prihvate Odluku o prenosu obaveza po kreditu br. 31788 sa JP Ceste F BiH na Federaciju BiH, čime su obaveze po ovom kreditu ostale na JP Ceste F BiH i cijeli proces je vraćen na početak. JP Ceste F BiH su uputile više dopisa Vladi F BiH i Federalnom ministarstvu finansija, putem nadležnom ministarstvu Nastaviti kontinuirano voditi aktivnosti do povrata sredstava koja su uplaćena u Budžet F BiH.

3. Inicirati kod nadležnog ministarstva izmjene podzakonskih akata (pravilnika, uredbi) u skladu sa:

a) Zakonom o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH

Kod Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u BiH („Službeni glasnik BiH“, br: 6/06.) potrebno je usaglašavanje i iniciranje pojedinih podzakonskih akata kod nadležnog ministarstva, a sve u cilju što kvalitetnijeg rada i veće efikasnosti kada je u pitanju očuvanje cestovne infrastrukture.

b) Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou F BiH

i to „Uredbu o određivanju zahvata u prostoru i građevina za koje Federalno ministarstvo prostornog uređenja izdaje urbanističku saglasnosti /ili lokacijsku informaciju“, čijom bi se izmjenom ubrzale procedure dobijanja neophodnih odobrenja pri implementaciji projekata rekonstrukcije planiranih Planom poslovanja.

- **Kod Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine inicirati izmjene „Smjernica za projektovanje, građenje, održavanje i nadzor“ iz 2005 godine, kako bi se prilagodile važećim propisima.**

4. U okviru redovnog održavanja

Vodit će se aktivnosti sa nadležnim općinama, gradovima, te Upravom za indirektno oporezivanje za područje državne granice o načinu i uvjetima održavanja kolovoza, kao i poslovima zaštite i sigurnosti saobraćaja za magistralne ceste koje prolaze kroz navedena područja;

Zbog lakše i sigurnije kontrole rada mehanizacije angažovane u zimskoj službi, Stručna služba odjela za redovno održavanje cesta će raditi kontinuirano na primjeni sistema kontrole rada vozila angažovanih za potrebe zimskog održavanja cesta.

- 5. Inicirati kod resornog ministarstva povećanje i disciplinu naplate putarine kod registracije motornih vozila za pravna i fizička lica.**
- 6. Inicirati kod resornog ministarstva izmjene Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o naknadama za korištenje cestovnog zemljišta, usvojenog od strane Vlade F BiH juna 2015.godine.**

Spomenutim Pravilnikom uvedene su izmjene, na osnovu kojih je JP Ceste F BiH, po ovom osnovu umanjen prihod. Naknada za korištenje cestovnog zemljišta za građenje komunalnih, vodoprivrednih, telekomunikacijskih, elektroenergetskih i drugih objekata se plaća, za prvu godinu, u punom obračunskom iznosu, a za svaku narednu godinu 30%, obračunskog iznosa prve godine korištenja, dok se ranije plaćalo 50%. Istim Pravilnikom uvedena je nova odredba da se na dionicama magistralnih i regionalnih cesta koje prolaze kroz *gradove* naknada za korištenje cestovnog zemljišta ne naplaćuje, što je imalo za posljedicu ukidanje rješenja za zakup zemljišta na dionicama koje prolaze kroz gradove. Uvedene izmjene i nove odredbe naknada za korištenje cestovnog pojasa su prouzrokovale pad prihoda po ovom osnovu.

7. Stalne aktivnosti:

- utvrđivanje i uknjižba cestovnog zemljišta,
- utvrđivanje korisnika cestovnog zemljišta, te poduzimanje adekvatnih mjera za obezbjedenje većeg stepena naplate korištenja,
- povećati kontrolu ukupnog i prekomjernog osovinskog opterećenja, u cilju zaštite magistralnih cesta od oštećenja prekomjernim opterećenjima od strane teretnih vozila, te
- poboljšanje sigurnosti i bezbjednosti učesnika u saobraćaju u tunelima.

Direktor

Ljubo Pravdić, dipl.ing.građ.

